

ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

RÖVID ÖSSZEFOGLALÓ
A
JUBILEUMI KÖZGYŰLÉS
SZAKMAI ÜLÉSSZAKÁNAK
ELŐADÁSAIRÓL

1966 AUGUSZTUS 26

Országos Erdészeti Egyesület Wagner Károly Emlékező	
Leltári szám:	2631/L2024.
Csoport szám:	IV.
Raktári jelzet:	26/0

Az előadások szerzői:

Ambrus József a Debreceni Állami Erdőgazdasági Főiskola, Nagykanizsa
dr. Babos Imre Redő díjas, a mezőgazdasági tudományok (erdészeti) doktora,
az Erdészeti Tudományos Intézet Termőhelytérképezési és
Nyersanyagértékelési Osztályának vezetője, Budapest

A JUBILEUMI ÜLÉSSZAKOT augusztus 25-én, délután

Földes László

miniszterhelyettes

az Országos Erdészeti Főigazgatóság vezetője

A magyar erdőgazdaság helyzete és jövő feladatai

című előadásával nyitja meg.

A JUBILEUMI ÜLÉSSZAKOT augusztus 25-én, délután

Pölds. László

miniszterhelyettes

az Országos Erdészeti Főigazgatóság vezetője

A magyar erdőgazdaság helyzete és jövő feladatai

című előadással nyitja meg

1851

/1866/

Az előadások s z e r z ő i:

Andor József a Délzalai Állami Erdőgazdaság főmérnöke, Nagykanizsa

dr. Babos Imre Bedő díjas, a mezőgazdasági tudományok (erdészet) doktora, az Erdészeti Tudományos Intézet Termőhelyfeltárási és Nyárfatermesztési Osztályának vezetője, Budapest

Barcsay László az Erdőgazdasági és Faipari Tervező Iroda Magasépítési Osztályának tervezőmérnöke, Budapest

dr. Bánhegyi József a biológiai tudományok kandidátusa, egyetemi tanár, az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Mikrobiológiai Tanszékének vezetője, Budapest

Bencze Tibor erdőmérnök, Országos Erdészeti Főigazgatóság Erdőrendező-sége Fejlesztési Csoport, Budapest

Benedek Attila egyetemi docens, az Erdészeti és Faipari Egyetem Erdőhasználati Tanszékének vezetője, Sopron

dr. Birck Oszkár a mezőgazdasági tudományok (erdészet) kandidátusa, az Országos Erdészeti Főigazgatóság Erdőművelési Osztályának helyettes vezetője, Budapest

Bogár István az Országos Erdészeti Főigazgatóság Műszaki Fejlesztési Osztálya Építési Csoportjának vezető főmérnöke, Budapest

dr. Borsos Zoltán a Szombathelyi Állami Erdőgazdaság Erdőművelési Csoportjának vezetője, Szombathely

Bründl Lajos a Fűz, - Nád- és Kosáripari Vállalat főmérnöke, Budapest

Cornides György az Erdőgazdasági és Faipari Tervező Iroda Erdőfeltárási Osztályának vezetője, Budapest

Danszky István az Országos Erdészeti Főigazgatóság Erdőtelepítési Osztályának vezetője, Budapest

dr. Dános Béla egyetemi adjunktus, Eötvös Lóránd Tudományegyetem, Alkalmazott Növénytani és Szövetfejlődéstani Tanszék, Budapest

dr. Ecsedy Sándor a Magasbakonyi Állami Erdőgazdaság Műszaki Csoportjának vezetője, Pápa

Ernyey László az Erdőgazdasági és Faipari Tervező Iroda Magasépítési Osztályának vezetője, Budapest

dr. Farkas Vilmos az Erdészeti Tudományos Intézet Erdészeti Gazdaságtani Osztályának vezetője, Sopron

Fekete Gyula az Országos Erdészeti Főigazgatóság Erdészeti Igazgatási Osztályának vezetője, Budapest

329772/Rné

Fritsch Antal ny. erdőmérnök, Budapest

dr. Gál János a mezőgazdasági tudományok (erdészet) doktora, egyetemi tanár,
az Erdészeti és Faipari Egyetem Erdőtelepítéstani Tanszéké-
nek vezetője, Sopron

Gyurkó Pál tudományos főmunkatárs, a Magyar Tudományos Akadémia Talajtani
és Agrokémiai Kutató Intézete, Budapest-Sopron

Haják Gyula az Országos Erdészeti Főigazgatóság Műszaki Fejlesztési Osztálya
Szállítási Csoportjának vezető főmérnöke, Budapest

Halász Aladár az Országos Erdészeti Főigazgatóság vezetőjének helyettese,
Budapest

dr. Herpay Imre a mezőgazdasági tudományok (erdészet) kandidátusa, egyetemi
docens, Erdészeti és Faipari Egyetem Erdészeti Szállítástani
Tanszék, Sopron

Hibbey Albert főmérnök, az Országos Vízügyi Főigazgatóság erdészeti előadója
Budapest

dr. Igmándy Zoltán a biológiai tudományok kandidátusa, egyetemi docens,
Erdészeti és Faipari Egyetem Erdővédelemügyi Tanszéke,
Sopron

Jáhn Ferenc a Nyugatbükki Állami Erdőgazdaság Műszaki Csoportjának vezetője,
Eger

dr. Járó Zoltán Bedő díjas, a mezőgazdasági tudományok (erdészet) kandidátusa,
tudományos főmunkatárs, Erdészeti Tudományos Intézet,
Budapest

dr. Kalmár Zoltán a biológiai tudományok kandidátusa, tudományos főmunkatárs,
Országos Mezőgazdasági Minőségvizsgáló Intézet, Budapest

dr. Káldy József a mezőgazdasági tudományok (erdészet) kandidátusa, egyetemi
tanár, az Erdészeti és Faipari Egyetem Erdészeti Géptani
Tanszékének vezetője, Sopron

dr. Keresztesi Béla Bedő díjas, a mezőgazdasági tudományok (erdészet) doktora,
c. egyetemi tanár, az Erdészeti Tudományos Intézet igazgatója,
Budapest

Kiss László tudományos munkatárs, Erdészeti Tudományos Intézet, Sopron

Király László az Országos Erdészeti Főigazgatóság Erdőrendezőisége
Erdőrendezési Fejlesztési Csoportjának vezetője, Budapest

dr. Kopeczky Ferenc a mezőgazdasági tudományok (erdészet) kandidátusa, az
Erdészeti Tudományos Intézet kísérleti állomásvezetője,
Sárvár

329772/Rné

- Heinz Krendelsberger erdőmérnök, miniszteri osztálytanácsos, az Osztrák Erdészeti Egyesület alelnöke, Bécs
- dr. Lengyel Pál a Papíripari Kutató Intézet tudományos osztályvezetője, Budapest
- Heinrich Lindner erdőmérnök, főerdőmester, a Német Demokratikus Köztársaság Műszaki Kamarájának tagja, Potsdam
- dr. Lukács István a mezőgazdasági tudományok (erdészet) kandidátusa, az Erdei Termékeket Feldolgozó és Értékesítő Vállalat főmérnöke, Budapest
- Madas László a Pilisi Állami Erdőgazdaság Visegrádi Erdészetének vezetője, Visegrád
- dr. Majer Antal a mezőgazdasági tudományok (erdészet) kandidátusa, egyetemi tanár, az Erdészeti és Faipari Egyetem Erdőműveléstani Tanszékének vezetője, Sopron
- dr. Márkus László a mezőgazdasági tudományok (erdészet) kandidátusa, tudományos főmunkatárs, Erdészeti Tudományos Intézet, Sopron
- Marin Marinoff egyetemi tanár, a Bolgár Erdészeti és Műszaki Szövetség elnöke, Szófia (:az előadás anyaga a kiadás idejéig nem érkezett be:)
- dr. Nagy László a Szombathelyi Állami Erdőgazdaság erdőművelési előadója, Szombathely
- Németh Ferenc az Országos Erdészeti Főigazgatóság Erdőrendezőisége Fotogrammetriai Csoportjának vezetője, Budapest
- Palócz József az Országos Erdészeti Főigazgatóság Műszaki Fejlesztési Osztályának vezetője, Budapest
- dr. Zygmunt Patalas mérnök, az Erdészeti és Faipari Mérnökök és Technikusok Szövetségének tagja, Varsó
- dr. Kalle Putkisto egyetemi tanár, a Helsinkai Egyetem Erdőhasználati és Erdészeti Munkatudományi Intézetének vezetője, a Finn Erdőmesterek Szövetségének elnöke, Helsinki
- dr. Radó Gábor a mezőgazdasági tudományok (erdészet) kandidátusa, az Országos Erdészeti Főigazgatóság Műszaki Fejlesztési Osztályának helyettes vezetője, Budapest
- Rakonczay Zoltán az Országos Erdészeti Főigazgatóság Fahasználati Osztályának vezetője, Budapest
- Sitkey János az Országos Erdészeti Főigazgatóság Erdőgazdálkodási Főosztályának vezetője, Budapest
- Speer Norbert az Erdőgazdasági és Faipari Értékesítő és Készletező Vállalat vezérigazgatója, Budapest

Schmal Ferenc a Vértesi Állami Erdőgazdaság igazgatója, Tatabánya

Schusztér Viktor az Erdei Termékeket Feldolgozó és Értékesítő Vállalat
főelődója, Budapest

dr. Szász Tibor a mezőgazdasági tudományok (erdészet) kandidátusa, tudomá-
nyos főmunkatárs, Erdészeti Tudományos Intézet, Budapest

Szeghalmi Ferenc főmérnök, a Földművelésügyi Minisztérium Állami Gazdasá-
gok Főigazgatósága erdészeti előadója, Budapest

Szepesi András erdőmérnök, Országos Erdészeti Főigazgatóság Erdőrendező-
sége, Fejlesztési Csoport, Budapest

dr. Szepesi László a mezőgazdasági tudományok (erdészet) kandidátusa, az
Erdészeti Tudományos Intézet igazgatóhelyettese, Budapest

dr. Szőnyi László a mezőgazdasági tudományok (erdészet) kandidátusa, az
Erdészeti Tudományos Intézet Erdőtelepítési és Erdészeti
Genetikai Osztályának vezetője Budapest

Tóth B. Miklós erdőmérnök, Országos Erdészeti Főigazgatóság Erdőrendező-
sége, Fejlesztési Csoport, Budapest

Varsányi Imre a Magasbakonyi Állami Erdőgazdaság Fahasználati Csoportjá-
nak vezetője, Pápa

Vida László a Csongrádmegyei Állami Erdőgazdaság főmérnöke, Szeged

I. S z e k c i ó

Helye: Egyetem új épület (matematika) XIV. sz. terem.

Délelőtt: Erdőművelési Szakosztály ülése

elnök: Holdampf Gyula a Szakosztály vezetője

előadók: dr. Majer Antal

dr. Keresztesi Béla

dr. Babos Imre

Heinrich Lindner

dr. Kopeckzy Ferenc

Vida László

dr. Borsos Zoltán

dr. Járó Zoltán

dr. Birck Oszkár

Délután: Fásítási Szakosztály ülése

elnök: Fekete Gyula a Szakosztály vezetője

előadók: dr. Gál János

dr. Szőnyi László

Hibbey Albert

Szeghalmi Ferenc

Fekete Gyula

Schmal Ferenc a Vértesszőlő Állami Erdőgazdaság igazgatója, Tapolcsányi
Schuszter Viktor az Ezerézer Termékek Feldolgozó és Értékesítő Vállalat
vezetője, Budapest

Dr. Szász Tibor a Magyar Vízgazdálkodási és Vízellátási Vállalat igazgatója, Budapest
Dr. Szász Tibor a Magyar Vízgazdálkodási és Vízellátási Vállalat igazgatója, Budapest

Székelyi Ferenc a Magyar Vízgazdálkodási és Vízellátási Vállalat igazgatója, Budapest
Szerényi László a Magyar Vízgazdálkodási és Vízellátási Vállalat igazgatója, Budapest

Székelyi Ferenc a Magyar Vízgazdálkodási és Vízellátási Vállalat igazgatója, Budapest
Szerényi László a Magyar Vízgazdálkodási és Vízellátási Vállalat igazgatója, Budapest

Székelyi Ferenc a Magyar Vízgazdálkodási és Vízellátási Vállalat igazgatója, Budapest
Szerényi László a Magyar Vízgazdálkodási és Vízellátási Vállalat igazgatója, Budapest

Székelyi Ferenc a Magyar Vízgazdálkodási és Vízellátási Vállalat igazgatója, Budapest
Szerényi László a Magyar Vízgazdálkodási és Vízellátási Vállalat igazgatója, Budapest

Székelyi Ferenc a Magyar Vízgazdálkodási és Vízellátási Vállalat igazgatója, Budapest
Szerényi László a Magyar Vízgazdálkodási és Vízellátási Vállalat igazgatója, Budapest

Székelyi Ferenc a Magyar Vízgazdálkodási és Vízellátási Vállalat igazgatója, Budapest
Szerényi László a Magyar Vízgazdálkodási és Vízellátási Vállalat igazgatója, Budapest

Székelyi Ferenc a Magyar Vízgazdálkodási és Vízellátási Vállalat igazgatója, Budapest
Szerényi László a Magyar Vízgazdálkodási és Vízellátási Vállalat igazgatója, Budapest

Székelyi Ferenc a Magyar Vízgazdálkodási és Vízellátási Vállalat igazgatója, Budapest
Szerényi László a Magyar Vízgazdálkodási és Vízellátási Vállalat igazgatója, Budapest

Székelyi Ferenc a Magyar Vízgazdálkodási és Vízellátási Vállalat igazgatója, Budapest
Szerényi László a Magyar Vízgazdálkodási és Vízellátási Vállalat igazgatója, Budapest

Székelyi Ferenc a Magyar Vízgazdálkodási és Vízellátási Vállalat igazgatója, Budapest
Szerényi László a Magyar Vízgazdálkodási és Vízellátási Vállalat igazgatója, Budapest

Székelyi Ferenc a Magyar Vízgazdálkodási és Vízellátási Vállalat igazgatója, Budapest
Szerényi László a Magyar Vízgazdálkodási és Vízellátási Vállalat igazgatója, Budapest

Székelyi Ferenc a Magyar Vízgazdálkodási és Vízellátási Vállalat igazgatója, Budapest
Szerényi László a Magyar Vízgazdálkodási és Vízellátási Vállalat igazgatója, Budapest

Székelyi Ferenc a Magyar Vízgazdálkodási és Vízellátási Vállalat igazgatója, Budapest
Szerényi László a Magyar Vízgazdálkodási és Vízellátási Vállalat igazgatója, Budapest

Székelyi Ferenc a Magyar Vízgazdálkodási és Vízellátási Vállalat igazgatója, Budapest
Szerényi László a Magyar Vízgazdálkodási és Vízellátási Vállalat igazgatója, Budapest

Székelyi Ferenc a Magyar Vízgazdálkodási és Vízellátási Vállalat igazgatója, Budapest
Szerényi László a Magyar Vízgazdálkodási és Vízellátási Vállalat igazgatója, Budapest

Székelyi Ferenc a Magyar Vízgazdálkodási és Vízellátási Vállalat igazgatója, Budapest
Szerényi László a Magyar Vízgazdálkodási és Vízellátási Vállalat igazgatója, Budapest

I. ERDŐMŰVELÉS

Korszerű erdőművelési irányzatok

Dr. Majer Antal

Napjainkban egyre élesebben válik külön a természetes és mesterséges erdőgazdálkodás. Hazánk erdeinek 40 %-a a természetes, 20 %-a a természetszerű, 30 %-a az ültetvényszerű és mintegy 5-8 %-a az ültetvényes erdőgazdálkodásra alkalmas.

Az eltérő erdőgazdálkodás eredményeképpen más-más erdőalakok, illetve sajátos erdőművelési eljárások is alakulnak ki.

Az erdőművelési eljárások során nemcsak a fafajmegválasztás, az erdőfelújítás és telepítés alkalmazkodik az eltérő négy erdőformához, hanem az állománynevelés módszerei is megváltoznak. Célszerű a természetes, a természetszerű, az ültetvényszerű és az ültetvényes erdők ápolási, tisztítási, valamint gyéritési eljárásait különválasztani. Eltér a fatermesztés célkitűzése, más a populáció összetétele, különbözik az állomány növekedése és fejlődése, eltérő sűrűségi viszonyokat kíván a minőségi és mennyiségi fatermesztés, eltér a szelekció módja és iránya, eltér a belenyulás mérvé, helye, és ideje, és így tovább.

Szükséges ezeknek az eljárásoknak a különválasztása népgazdasági szempontból is. Az elmúlt évtizedek tapasztalata igazolja, hogy sok kár származik abból, ha az ültetvényszerű erdőkben a természetszerű nevelés módszereit alkalmazzuk. Pl. a nemesnyár ültetvények sokat szenvedtek, mert nevelésüket a természetszerű erdőkhez hasonlóan végeztük. Ugyanakkor sokizben felesleges és drága munkát végztünk, ha a természetszerű erdőkben a belterjes beavatkozásokat erőltetjük.

Az elmúlt másfél évtizedben felvirágzott hazai erdőművelési kutatást és az eredmények gyakorlati áttünetését alapozó jellegűnek tekinthetjük. Gondolunk itt a termőhelyismeret, az erdőtípológia, a fafajmegválasztás, a nemesítés terén elért eredményekre. Erdőművelési eljárásainknak a sajátos természeti adottságainkhoz, valamint a korszerű technikai lehetőségekhez formálása, tehát az erdőművelés további korszerűsítése napjaink, illetve a közeljövő feladata.

Az akáctermesztés jövő irányai Magyarországon

Dr. Keresztesi Béla

Magyarországon az állományalkotó exota fafajok közül az akácnak olyan nagymértékű a területfoglalása, hogy az őshonos erdei fafajaink közül a tölgyek kivételével mindet felülmulja. Területfoglalása nemcsak hazai viszonylatban nagy, hanem az egész kontinens tekintetében is, mert Európa többi államaiban egyúttvéve sincs annyi akácos, mint nálunk.

Nagy elterjedését könnyű telepíthetőségének, gyors növekedésének, jó sarjadhőzékenységének és kiváló minőségű, sok irányú felhasználásra alkalmas fájának köszönheti. Van az akácnak még egy, az erdőgazdálkodáson kívül álló országos jelentősége: akácvirág nélkül a méhlegelő 1/5 részére zsugorodna.

Azonkívül az akác nem kényes fafaj, megfelelő termőhelyen nincs olyan betegség-károsítója, amely termesztését gátolná.

Nagyarányu telepítésével együtt járt, hogy a még neki nem megfelelő, tulságosan kötött, szellőzetlen és sovány területekre is került belőle, ezért a jövőben ezeken, területének mintegy 1/4 részén más fafajjal, elsősorban erdei és fekete-fenyővel javasoljuk felcserélni. A jövőben újabb nagy szerepe lesz az erdősáv telepítésben, a bánya-hányókon, vizmosások, utak és vasutak menti fásításokban. Megmaradó akácosainkban a fatermelés növelése és minőségének javítása érdekében magját a területének 1,6 %-át kitevő folyamatosan magtermelésre kijelölt, célszerűen nevelt és a magszűkségletnek megfelelően évről-évre kitermelt állományok döntő fájáról kell begyűjteni. Az akácosok minőségét, de mennyiségét is jelentősen javíthatjuk szabadföldi szelektálással az árbócacák jellegű fajtákkal.

A telepítése során korábban elkövetett hibák elkerülése érdekében kiterjedt vizsgálatokkal meghatároztuk az akác termőhelyi igényét.

A nagy kiterjedésű homoki akácosokat nagy tarvágásokban tuskóirtással termelik ki a Hajduságban, utána deszka vágóéllal felszerelt mélyforgató ekével 60-70 cm mélyen felszántják, szükség esetén zöldtrágyázást alkalmaznak, majd négyzetes ültetéssel erdősítenek és a záródásig keresztbe-hosszába gépi ápolást végeznek. A jó termőhelyeken az ismételt sarjzattatás is eredményes és nem rontja a talajt. A jó vízháztartású talajokon a vékony és vastag gyökerekről fakadt sarjak a legjobbak, az üde dombvidéken a vékony gyökerek sarjzattatása vált be a legjobban, míg a száraz homokhátak szegény talajain a vastag gyökerek és a tuskók sarjzattatása eredményes.

329772/Rné

Elegyítésre a fent említett gyenge talajokon a fafajcsere során az akác közbe-elegyítését is ajánlhatjuk, jobb talajokon nyárákat, ezek közül a keskeny koronájú óriásnyárat, a korai- és az olasznyárat javasoljuk. A nevelővágások során arra kell törekedni, hogy az akác a rudaskor végére kellő nagyságu koronát alakíthasson ki, s ezt zöld nyeséssel is segíthetjük.

Nagy szerepe van az egyedi kiválasztásnak is, mert egyes faegyedek növekedési erélye nagyon eltérő.

A felhasználás jövőbeni alakulását figyelembe véve az akác papíripari felhasználását is vizsgáltuk. A szulfátos eljárással akácfából előállított papirok minősége kb. a tölgyével egyenlő értékű, de a tépőszilárdsága még annál is kedvezőbb.

Az ismertetett kutatási eredmények és gyakorlati tapasztalatok felhasználásával az akácosok jelenlegi, országosan III. termőhelynek megfelelő átlagát lehetséges egy osztállyal feljebb a II. osztályba emelni, véleményünk szerint.

Figyelembe véve a fent említett gyenge talajokon a fafajcsere során az akác közbe-elegyítését is ajánlhatjuk, jobb talajokon nyárákat, ezek közül a keskeny koronájú óriásnyárat, a korai- és az olasznyárat javasoljuk. A nevelővágások során arra kell törekedni, hogy az akác a rudaskor végére kellő nagyságu koronát alakíthasson ki, s ezt zöld nyeséssel is segíthetjük.

A megfigyeléseket az osztály felvételek alapján helyesbítették.

1851

1866

Nyárfajta megválasztási kísérletek 5 éves eredményei.

Dr. Babos Imre

Az ERTI kutatói 1961. -ben kísérleteket állítottak be annak tisztázására, hogy a nemesítők által javasolt nyárfajtáknak mi a termőhelyigénye, s mennyiben elégíthető az ki az ország különböző erdőgazdasági tájain s azok változatos termőhelyrészelein.

A részben már 4 éves, részben 3 éves fajtaösszehasonlító ültetések első méretfelvételére 1965. őszen került sor. A felvételek kiértékelése természetesen csak hozzávetőleges megállapításokat eredményezhetett s az egyes nyárfajták növekedésmenete a továbbiakban az eltérőhelyeken megváltozhat majdan.

Már most megállapítható, hogy a nyárfajtaválasztás során még az egyes erdőgazdasági tájakon belül is lényegesen eltérhet a különböző nyárfajták növekedése, ami az előzetes termőhelyfeltárások szükségességére utal.

Egyelőre majdnem mindenhol legjobb az I.214. növekedése. Meglepetésnek számít a hollandnyár, amely általában a növekedési sorrend második helyét foglalja el. Az óriásnyár a szélsőségesebb termőhelyeken bizonyítja jó növekedésével a széles skálájú termőhelytűrését. A korainyár csak a legalább időszakos talajvizhatású termőhelyeken érzi jól magát, egyébként az utolsó helyre szorul.

A megfigyeléseket az ezutáni felvételek alapján helyesbiteni kell.

A nyárfatermesztés helyzete és fejlődése a Német Demokratikus Köztársaságban

Heinrich Lindner

Bár a nyárfatermesztésnek az NDK-ban lényegesen kedvezőtlenebbek az adottságai mint a Magyar NK-ban, mégis alkalmas arra, hogy az ipart nagy mennyiségű, jól hasznosítható faanyaggal folyamatosan és tartamosan ellássa.

A nyárfatermesztés mind erdőterületen, mind azon kívül az állami erdőgazdaságok kezében van. A korábban elszenvedett kudarcok megelőzése érdekében tudományos alapon mindenképp előtérbe kell hozni a telepíthető fajtaikat határozták meg. Országos szabvány 14 fajta telepítését teszi lehetővé. Ezek között figyelemreméltó az 'Androscoggin' fajta, főleg a gyengébb termőhelyek hasznosításával.

A szabvány ezen túlmenően szabályozza a csemetetermelés, telepítés és ápolás kérdéseit is. Erdőn kívüli területeken jó eredménnyel alkalmazzák ujabban a nagyméretű (min. 2,5 m) ültetési anyagot. Ehhez megfelelő lyukfuró gépet is szerkesztettek, amivel 3,50 m mélységig készíthető ültetőlyuk. A nyártermesztés általában jól gépesített. Bevált az NDK-ban a szovjet hasító tuskó-kiemelő gép. Megoldatlan kérdés egyelőre az ágnyesés munkájának a megfelelő termelékenységű gépesítése.

Nyárfagyűjteményeink első eredményeinek kiértékelése

Dr. Kopecky Ferenc

A nyárfagyűjteményeket a termesztés számára legfontosabb termőhelyeken a kisalföldi, a déldunántuli és a nagyalföldi erdőgazdasági tájcsoporthoz telepítettük, az 1958-1959. években.

A populétumokat a nyugati országokban általánosan bevezetett tág hálózatu, mezőgazdasági köztesművelésű belterjes nyárfatermesztés módszerének propagálása céljából 10 x 10 m-es hálózatban, parcellánként 5 db egyeddel, háromszoros ismétléssel telepítettük. Célunk volt továbbá egy rövidlejáratu kísérletsorozatban kiválasztani a hazai termőhelyek ökológiai feltételeinek leginkább megfelelő, a betegségeknek ellenálló fajtákat.

Valamennyi populétum növekedési és fatermelési adata meggyőzően mutatja a fajhibridek és az új gazdasági fajták fölényét a szülőfajokkal, illetve az eddig termesztett nemes nyárrakkal szemben.

A Leuce fajcsoportból ellenőrzött hibridnyárok közül a kötött, kissé savanyu, nem karbonátos erdőtalajokon a P. tremula x P. tremuloidos, a P. alba x P. tremula, a P. alba x P. tremuloidos és a P. alba x P. grandidentata hívják magukra a figyelmet.

A karbonátos, gyengén humuszos homok illetve réti homoktalajokon a P. alba x P. tremula, a P. alba x P. grandidentata, a P. canescens x P. alba cv. 'bolleana' és a P. alba x P. alba cv. 'bolleana' hibridek növekednek a legjobban. Az utóbbi két fajhibrid keskeny koronájánál és hófehér kérgénél fogva igen jól illik az alföldi tájba. Ezért utmenti és utcafásításra ajánlhatók.

Az összes populétumban igen jól növekszik a P. x euramericana cv. 'I 214', Az öntéstalajokon a cv. 'regenerata erecta' és a hozzá igen hasonló, Csehszlovákiából korainyár néven kapott fajta. A régi kulturfajták leváltására önként kínálkoznak ezen a termőhelyen a 'gelrica' és a 'regenerata' kultivárok is.

A szárazabb termőhelyeken a P. x euramericana cv. 'OP. 229' (Schreiner USA) a 'gelrica' és a P. deltoidos x P. nigra cv. 'italica' fajták tűnnek ki növekedésükkkel.

Szódás talajokon az óriásnyár az egyik legjobban termesztendő fajta.

Az 'I 214' fájából készített cellulózok szilárdsági tulajdonságai, annak ellenére, hogy rosthosszuságuk valamivel rövidebb a régi nemes nyáráknál, minden tekintetben elérik, sőt meghaladják az iparban "kevert nemes nyár" név alatt felhasznált nyárfa minőségéből gyártható féltermék szilárdsági tulajdonságait.

Nyárfatermesztés gazdaságossága a Tisza és Maros hullámterében

Vida László

1950 évek elejétől Csongrád megyében a Tisza és a Maros folyók hullámterében közel 2000 ha nemesnyár telepítést végeztek. E nyárasok jelentősebb, nagyobb fele a jobb termőhelyiosztályokon lett létrehozva. A klonok közül legnagyobb területarányul a *Populus euramericana* cv. *robusta* szerepel.

A telepítés óta eltelt másfél évtized alatt - részben üzemtervi adatokból, részben pedig saját felvételekből megállapíthatóan - a telepített nemesnyárasok gazdaságossága, fatermésük pénzügyi értéke szembeállítva a hullámterén lehetséges mezőgazdasági termelés hozamával, már e rövid idő alatt is nyilvánvaló.

A I. - VI. termőhelyi osztályokon 17 éves korban a legnagyobb értéket a robusta nyár adja, szemben a *marylandica* és az alba fajtájú nyáarakkal szemben.

A I. - II. termőhelyi osztályokon, a folyók hullámterében a robusta nyár, de a *marylandica* is több mint kétszeres értékét produkálja az ugyanezen helyen előállítható mezőgazdasági termékkel szembeállítva.

Csongrád megyében nyártermesztés - főként nemesnyárasok - szempontjából mintegy 3000 ha olyan hullámterületet vettünk számításba, ahol e munka gazdaságosabb lenne, mint ugyanott a mezőgazdasági termékek haszna.

Célállományok megválasztásának kérdései, különös tekintettel a tölgyesekre

Dr. Borsos Zoltán

Arra a főkérdésre ad választ, hogy a gyakorlati szakemberek a tölgyesekben, gyertyános-tölgyesekben és cseres-tölgyesekben (továbbiakban tölgyesek) folyó gazdálkodást 1. / a természetes erdőművelésre, 2. / mesterséges erdőművelésre, 3. / ültetvényes fatermesztésre alapozzák-e a jövőben?

Válaszát a gazdálkodás alábbi általános célkitűzéseire építi fel:

- a. / a gazdálkodást ne a piac jelenlegi igényeire, hanem a termőhely adta lehetőségek maximális kihasználására alapozzuk,
- b. / a tölgyesekben folyó gazdálkodást ne minden esetben kössük a természetes erdőtipushoz,
- c. / az erdőgazdálkodás tartamosságát feltétlenül biztosítsuk,
- d. / az erdőművelő teremtsen meg a fahasználat magasabb foku gépesítésének lehetőségeit.

Bizonyítja, hogy a természetes erdőművelés fogalmát ki kell terjeszteni mindazokra az eljárásokra, melyek alkalmazásával a természetes, vagy származék-erdőket természetes körülmények biztosítása mellett lehet nevelni és felujtani. Tárgyalja a termőhelyi adottságok természetes erdőművelésre kényszerítő hatását, majd egyértelműen meghatározza azokat a tölgyeseket, melyekben - bár a termőhelyi adottságok kockázat nélkül lehetővé tennék a fafajcserét - 160 éves vágásérettségi korral a természetes erdőművelés tervezése látszik célszerűbbnek.

A mesterséges erdőművelés tárgyalása során ismerteti azokat az eljárásokat, melyek bevezetésével meghatározott adottságú tölgyesek a természetes erdőművelés útjára téríthetők.

Foglalkozik a kulturerdők nagyobb fatermelésével és a subklímax stádium kialakulásával. Tárgyalja az átmeneti társulásokat, és a váltógazdálkodás bevezetésére tesz javaslatot. Meghatározza azt a termőhelyet, melyen a tölgyet nem szabad fenntartani, mert ültetvényes fatermesztés céljából a nemesnyár követeli magának.

Az elegyes erdőkről kifejtett véleményében azt mondja, hogy a multban elegyes erdő alatt mindig elegyes állományokat értettünk. Az erdőtest legyen

elegyes, ezen belül az állományok lehetnek egyetlenek. A termőhely termőképessége, az állományok állapota, a talaj fejlettségi foka, a successió iránya, a váltógazdálkodás és a vadkár elleni védekezés kényszerűsége eleve meghatározza minden tölgyes jövőjét. Az új üzemtervek készítése során az erdőrendezőnek 30 évre kell előre tekintenie, mert az erdőrendezés 10 éves kerete nem teszi lehetővé az egész erdőtest mindent összehangoló, logikai megokolást kívánó tervezését.

A lucfenyő termesztésének lehetőségei hazánkban

Dr. Járó Zoltán

Gazdálkodásunkban arra kell törekednünk, hogy a nagytermelőképeségű termőhelyeket hasznosítsuk a lehető legjobban. Ennek hegy- és dombvidéken viszonylag egyszerű megoldása a luc-, a vörös-, a duglasz- és a simafenyőnek az eddiginél nagyobb mértékű terjesztése.

Általában a luc-, duglasz- és simafenyőt telepítsük elegyetlenül. Hazai viszonyaink közt a talaj káros elsavanyodásától, leromlásától nem kell tartani. A tevéketlen avar felhalmozódást ne lomb eleggyel, hanem trágyázással és megfelelő agrotechnikával szüntessük meg.

A gyorsannövő fenyőfajok vágáskorát a termőhelytől függően válasszuk meg. A sekély termőrétegű talajokon és a gyertyános klímában csak rövid vágásfordulóig tartssuk fenn, különösen a lucfenyő állományokat.

A termőhely klíma adottságait klímajelző fajokkal értékeljük (bükk, gyertyán, kocsánytalan, ill. csertölggy). A lucfenyőt bükk klímába telepíthetjük, a gyertyán klímába csak rövid vágáskorral. A vörös-, duglasz- és simafenyő a bükk és gyertyán klímában egyaránt jól érzi magát.

A talaj bő nedvességét, (szívárgó víz, pszeudoglejesség) a luc tűri legjobban. A vörös-, duglasz- és simafenyő levegős, de jó vízellátású talajt kíván.

A gyorsannövő fenyők telepíthetőségét és várható növekedését a genetikai talaj-típusok szerint értékeljük. Az agyagbemosódásos barna erdőtalaj mindegyik számára a legkedvezőbb. A luc az agyagosabb, a vörösfenyő, duglasz és simafenyő a homokosabb talajokat kedveli.

Magyarországon a jelenleginél és a tervezettnél sokkal nagyobb területen kedvezőek a termőhelyi adottságok a gyorsannövő fenyők számára.

A bükkösök állományszerkezeti kérdései.

Dr. Birck Oszkár

Erdőterületünk 8,7 %-át bükkállományok foglalják el, ezeknek közel 17 millió m³ az élőfakészlete, ami az országos élőfakészlet 13,8 %-át képezi. 1961-ben jelent meg a Fekete Zoltán professzor által szerkesztett fatermési tábla a bükkre. A fatermési táblához kitűzött próbaterületek ujrafelvétele, termőhelyfelvétellel egybekötve, valamint az ujonnan létesített hosszulejáratu több parcellás kísérleti sorok állományai további lehetőséget adnak a bükkösök fatermelőképességének és gazdaságos nevelésének vizsgálatára.

A fatermési táblánál alapul vett magassági szórásmező további szűkítésére van lehetőség a gyengébb termőhelyek számának csökkentésével, mert azokba már csak véderdő jellegűek kerülnek. Átdolgozást igényel a középkornál fiatalabb állományok magassági növekedésmenete, mert ezek termőhelyileg nem indokolható alacsony fatermési osztályba esnek.

A bükk kifejezetten páraigényes faj, zonálisan csak ott alkot állományokat, ahol a relatív páratartalom 14 órai évi átlaga 66 %-nál nagyobb. Optimális növekedést a megfelelő termőrétegű agyagbemosódásos és a pseudoglejes barna erdőtalaj tud biztosítani. Közepes a növekedése megfelelő páratartalom esetén a barnaföldeken, a mélyebb barna rendezínakon, a renker talajokon és a podzolos barna erdőtalajokon.

A próbaterületeken talált körlapösszeg értékek rámutatnak arra, hogy a fatermési táblát ilyen vonatkozásban bizonyos óvatosság jellemzi, ezért feltehetően az összes fatermés és növedék adatok bizonyos emelkedése várható. Az ujrafelvétel módszereiben eltért az első felvételtől, tehát a növedékvizsgálatok tekintetében csak az állandósítás és a megismételt ujrafelvételek fognak értékelhető eredményt hozni.

A próbaterületek törzsszámaiban mutatózó nagyarányú szórás rámutat, hogy a bükkállományok záródási viszonyzáma nem jellemző. A bükk koronafejlesztő képessége kitűnő és hamar záródik az állomány. A készletállapot összefüggésben van a növedéssel és a törzsszámmal. A fatömeg átlagtörzs, illetve annak méretei jellemzőek a fatömeg és értékhozamra. A tisztítások és nevelővágásoknál tehát törekedni kell, hogy azonos minőségi viszonyok mellett, bizonyos készlethatárok betartásával az átlagtörzsméretetek erősödjenek. Ezért a felső, majd a középső szintből el kell távolítani a sarj, böhönc és kedvezőtlen koronaméretű egyedeket, hogy a növedékfokozó gyérités során nagyszámu javafából álló állományban kedvezhessünk a véghasználati korig fenntartandó faegyedeknek.

I. F Á S Í T Á S

A mezővédő fásítások szerepe és jelentősége

Dr. Gál János

A Soproni Erdészeti és Faipari Egyetem Erdőtelepítéstani Tanszékén közel egy évtizedes kutatómunka céljából azt tűzték ki, hogy tudományos alapokon az erdősávok hatásvizsgálatára témaszkodva döntsék el Magyarország specifikus termőhelyi adottságai között a mezővédő fásítások népgazdasági jelentőségét, szükségességét és nagyságrendjét továbbá, hogy azt határozzák meg és dolgozzák ki a leggazdaságosabb (legnagyobb védelmet biztosító és legkisebb területet igénybevevő) mezővédő erdősávok telepítésének feltételeit és módszereit.

Az előre meghatározott tematika szerint elvégzett nagy volumenű kutatómunka adataiból egyértelműen megállapítható, hogy a mezővédő erdősávok az általuk védett mezőkön kedvezően változtatják a klimatikus, edafikus és biológiai tényezőket, aminek következtében hatásosan szolgálják a mezőgazdasági rendeltetésű földek termőtalajainak védelmét, hozzájárulnak a terméseredmények fokozásához és a népgazdaság számára jelentős nagyságrendű ipari fanyersanyagot szolgáltatnak.

Erdősávok telepítése minden egyéb szemponttól függetlenül szükséges, a laza szerkezetű homok talajainkon, tőzeg-, kotu- és láptalajainkon, váztalajok különböző típusain, üledék- és hordaléktalajainkon és a szikes talajok különböző típusain. Egyéb területeken az erdősávok telepítését ott tartjuk indokoltnak, ahol az átlagos szélesebség a 2,5 m/sec-öt meghaladja, a tenyészidő csapadékösszege 340 mm-nél kevesebb és a nyári napok (max. $\pm 25^{\circ}\text{C}$) száma 75-nél több.

Az erdősávoknak mint népgazdasági beruházásnak a visszatérülési ideje 5 éven belül van. Az eredményeket és ráfordításokat viszonyba állító gazdaságossági tényező: $g = 2,379$, ami azt mutatja, hogy az erdősávok telepítése az igen gazdaságos beruházások közé tartozik. Az erdősávok telepítésével növeljük az ország mezőgazdasági termékekkel való ellátását, elősegítjük a faimport csökkentését és a termőtalajok védelmét. Ebben rejlik a mezővédő erdősávok telepítésének nagy közgazdasági és népgazdasági haszna és jelentősége.

329772/Rné

Vizgyűjtő rendszerek, talajvédelmi fásítások

Dr. Szőnyi László

Magyarország területének 49 %-a 140 m-nél magasabb domb, és kis részben hegyvidék. A mezőgazdaság által használt terület jelentős részén nagy a talajpusztulás. A víz erdőterületen belül is pusztít. Egyes tájakon 30-100 fm/ha vízmosás sűrűség is előfordul.

A talajpusztulás elleni védekezés a magyar erdőgazdaságban nagy hagyományokkal rendelkezik. Az első munkák a XIX. századra nyulnak vissza. Már ezeket a munkákat is az jellemezte, hogy a rendszabályokat a vízgyűjtők egészének szem előtt tartásával igyekeztek meghatározni. Ma a magyar erdészeti talajvédelem három irányú munkát fejt ki: visszaszorítja a még működő káros erőket (talajvédelmi fásítások keretében), a leggazdaságosabban igyekszik hasznosítani a vízgyűjtők természeti adottságait (az erdészeti talajerőgazdálkodás és fatermesztés keretében), végül figyelemmel kíséri az erdőterületről származó vízhozamokat.

A vízgyűjtők védelme érdekében 1930-as években létesítették az első rendszeres nagyobb védőfásításokat. Ma országosan elterjedt a védőerdők padkás, helyenként gépesített talajelőkészítése. A fafajokat a táji termőhelyfeltárás tapasztalatai alapján határozzák meg és sok esetben vetik, gyakran ékásával, sík területen géppel ültetik.

A vízgyűjtők leggazdaságosabb hasznosítása érdekében nagyhozamu állományokat alakítanak ki. Kidolgozták az avargazdálkodás vízháztartást is javító alapjait.

Az erdősült vízgyűjtők vízhozamát két e célra berendezett kísérleti területen vizsgálják.

A talajvédelem szerteágazó feladatát külön erdészeti szervezet oldja meg az országos talajvédelmi tervek kivitele során.

A hullámtéri véderdő telepítése.

Hibbey Albert

A hullámtéri véderdő főfeladata az árvízvédelmi töltések védelme. Nálunk mintegy 100 évvel ezelőtt kezdték telepíteni. Mostoha tenyészeti viszonyaink és külterjes kezelési módja következtében az állomány jelentős része megsérült, kigyérült. Ebben az állapotában nem felel meg a vízügyi és erdészeti követelményeknek. Legnagyobb ellensége az árvíz levonulása után a töltéserősítésekhez földnyerés céljából nyitott földgerendákkal szabdalt anyaggyödrökben visszamaradó pangóviz, mely télen-nyáron egyaránt pusztítja a fiatalost és idős állományt.

Olyan talajelőkészítési, telepítési, állományápolási, erdőhasználati rendszerrel lehet csak a jelenlegi állapotokat eredményesen megváltoztatni, amely kellően összeegyeztetve képviseli, tartalmazza és kielégíti a víz- és erdőgazdálkodás adottságait és követelményeit.

A pangóviz káros hatását terepegyengetéssel az anyaggyödrök feltöltésével és vízrendezéssel kell lecsökkenteni. Ezek eredményeképpen növekszik a töltések védelmi biztonsága, megemelhető a véderdő talajszintje, csökken az elárasztás mértéke és gyakorisága, a csatornahálózat könnyebben építhető ki és hatásosabb, teljes talajművelést lehet végezni, gépesíthető az ültetés, az ápolás, szükség helyett sima dugvánnyal lehet telepíteni, lényegesen csökken a telepítés költsége és munkaigényessége is.

A hullámtéri véderdőt gyorsnövekedésű, dúslombozatu, árvízvédelmi rőzsét szolgáltató, víztűrő fafajtákból kell telepíteni, hogy hullámcsillapító, valamint szél- és jégtörő szerepét minél előbb és hatásosabban teljesíthesse. A töltés felőli oldalon egy szélesebb fejesfa üzemmódban kezelt fűz hullámtörő sávot létesítünk, amelyben a fák koronáját 1-1,5 m-rel a legnagyobb árvízszint alatt mesterségesen alakítjuk ki. A meder felől viszont egy keskenyebb, szál-erdő üzemmódban kezelt szél- és jégtörősávot kell kialakítani. A vízügyi szolgálat 10 év alatt 1975-ig 5000 ha területen állomány-átalakítást végez, 2000 ha területen új erdőt létesít, hogy a véderdők állapotát megjavítsa, az árvízvédelmi biztonságot fokozza, biztosítsa az árvízvédekezés és folyószabályozás rőzsesszükségletét, növelje a népgazdaság élőfakészletét és segítse a növekvő szükséglet előnyösebb faanyagellátását.

Erdőtelepítés és fásítás az állami gazdaságokban

Szeghalmi Ferenc

Az állami gazdaság (ág.) nem nélkülözheti az erdőt és a fásítást: fát használ fel; a fásítások mező-, talaj- és egészség-védelmi hatását igényli, a nagyüzemű mezőgazdasági termelésre nem, de fáttelepítésre alkalmas területeit beerdősítés útján hasznosítja stb. A mezőgazdasági termelést az erdészeti tevékenység szerencsésen gazdaságosan egészíti ki.

Az ág.-ok kezelésébe, 1949-1950. években történt szervezésük idején, kiszárolt szórvány-erdők és a nagyüzemű mezőgazdasági táblásításnak meg nem felelő fásítások kerültek. Ekkor az ág.-ok összességének mindössze 1 %-ot tett ki a faállománnyal borított területe. Azóta történt telepítések 4.2 %-ra emelték fel az erdősültségi viszonzyszámot. Ez területben kerekén 44.000 hektár.

Többszöri igény-felmérés eredményeként megállapítható, hogy síkvidéken 4 %, dombos talajokon 10 %, egyes helyeken a talajadottságok miatt ennél is nagyobb arányú erdősültség szükséges. Az ág.-ok összességére nézve 7.5-8 %-os a kívánt erdősültség. Ez azt mutatja, hogy még nagyon nagyok a hátralévő feladatok.

Az eredményes továbbhaladás érdekében a következők szükségesek:

Nyugalmi állapotot kell elérni a művelési ágak rendezése kérdésében természetesen úgy, hogy ez elsősorban az ág. érdekét szolgálja. Szükséges a korszerű, gépesített és kemizált mezőgazdasági nagyüzemhez igazodó fásítási és erdőtelepítési irányelvek kidolgozása, hogy a műszaki tervezés szilárd alapokat kapjon. Az ág.-okon belül a teljesítő-képességet kell továbbfejleszteni, valamint az eddigi gyakorlat és a kísérletek során eredményesnek bizonyult eljárások széleskörű alkalmazására, ill. ezek finomítására kell törekedni. Az ág.-ok részére kiadott nemes nyártelepítési és ültetőanyag nevelési utmutatók már ilyen irányban ható igényes kezdeményezések. A mezőgazdasági cellulóz-nyárfáttelepítés megindítása a népgazdaság egész területére nézve szükségessé teszi a tudományosan megalapozott szervezett munkát, melynek érdekében megfelelő intézményt kellene létrehozni. Emellett a fásítás és erdőtelepítés ügyének további népszerűsítéséről is folyamatosan gondoskodni kell.

Közérdekű erdőtelepitések és fásítások eddigi eredményei. célkitűzései.

Fekete Gyula

A mult század közepén hazánk mai területének erdősültsége 26 % volt. A bányák, az ipar és a mezőgazdaság nagyarányú térfoglalásával a mult század végére az erdősültség 17 %-ra, 1945-ig pedig 12 %-ra csökkent.

Az erdőirtás káros következményeire elsőként az erdészeti szakemberek hívták fel a figyelmet. A talajpusztulás elleni küzdelem uttorói között ott volt az 1866-ban megalakult Országos Erdészeti Egyesület is. Az 1879. évi és az azt követő erdőtvények alapján létesült erdőtelepitések és fásítások számos tapasztalat leszűrését tették lehetővé.

A gazdasági és társadalmi viszonyainkban 1945. után bekövetkezett mélyreható változások eredményeként hazánkban kialakultak a mezőgazdasági nagyüzemek, a termelőszövetkezetek és az állami gazdaságok.

Az erdőkről és a vadgazdálkodásról szóló 1961. évi VII. törvény végrehajtásaként megtörtént az erdőterületek rendezése is. Az állami erdőgazdaságok üzemi kezelésén kívüli állami és termelőszövetkezeti erdőkben, fásításokban folyó gazdálkodás szakmai irányítását az állami erdőgazdaságok látják el.

Az állami és szövetkezeti gazdálkodási keretek kialakulásának eredményeként az erdőtelepitések és fásítások tervezése, valamint végrehajtása során egyre inkább érvényesülhet a telepítések sokoldalú hasznosításának szempontja: az, hogy ezek a termőhelyi adottságoktól függően értékes fatermelő bázisok legyenek, betöltsék talajvédelmi rendeltetésüket, a helyi éghajlat megjavítását eredményezzék, városok, ipartelepek környékén egészségvédelmi, a közlekedési vonalak mentén pedig tájszépészeti célokat is szolgáljanak. Az arra legalkalmasabb területeken - a cellulóz és papíripar nyersanyag igényének kielégítéséhez szükséges ütemben - fokozni kell a nemesnyárok telepítését.

Ezek a szempontok határozzák meg a közérdekű erdőtelepitések és fásítások további területekre történő kiterjesztésének arányait is.

A közérdekű erdőtelepitési és fásítási munkákat nagyobb ütemben 1950-ben kezdtük meg. 1965. év végéig az állami erdőgazdaságok üzemi területén 109 ezer ha, ezen kívül - főként állami gazdasági és termelőszövetkezeti területeken - 222 ezer ha erdőt és fásítást létesítettünk.

II. ERDŐHASZNÁLAT

II. Szekció

Az erdőhasználat területi helyzete és távlati lehetőségei

Helye: Egyetem főépület X. sz. terem.

Délelőtt: Erdőhasználati Szakosztály ülése

elnök: Sitkey János a Szakosztály vezetője

előadók: Sitkey János

Rakonczay Zoltán

dr. Zygmunt Patalas

dr. Lengyel Pál

dr. Lukács István

dr. Szász Tibor

Bründl Lajos

dr. Igmándy Zoltán

Délután: Gépesítési Szakosztály ülése

elnök: Palócz József a Szakosztály vezetője

előadók: Palócz József

Schmal Ferenc

dr. Radó Gábor

dr. Kalle Putkistó

dr. Káldy József

Danszky István

dr. Szepesi László

II. 2. sz. kötet: a leánykamarák által készített képek és rajzok kiállítása

Feladat: Gyűjteni

Hely: Egyetem épület X. sz. terem.
A kiállítás a leánykamarák által készített képek és rajzok kiállítása. A kiállítás a leánykamarák által készített képek és rajzok kiállítása. A kiállítás a leánykamarák által készített képek és rajzok kiállítása.

A kiállítás a leánykamarák által készített képek és rajzok kiállítása. A kiállítás a leánykamarák által készített képek és rajzok kiállítása. A kiállítás a leánykamarák által készített képek és rajzok kiállítása.

A kiállítás a leánykamarák által készített képek és rajzok kiállítása. A kiállítás a leánykamarák által készített képek és rajzok kiállítása. A kiállítás a leánykamarák által készített képek és rajzok kiállítása.

A kiállítás a leánykamarák által készített képek és rajzok kiállítása. A kiállítás a leánykamarák által készített képek és rajzok kiállítása. A kiállítás a leánykamarák által készített képek és rajzok kiállítása.

A kiállítás a leánykamarák által készített képek és rajzok kiállítása. A kiállítás a leánykamarák által készített képek és rajzok kiállítása. A kiállítás a leánykamarák által készített képek és rajzok kiállítása.

II. ERDŐHASZNÁLAT

Az erdőhasználat jelenlegi helyzete és távlati lehetőségei

Sitkey János

Az előadás bevezető részében ismerteti Magyarország erdősültségi helyzetét, fafaj megoszlását, élőfa készletét, a használatok megoszlását különböző szektorok szerint, továbbá a második 5-éves terv ideje alatt kitermelt faanyag főbb választékok szerinti megoszlását, s végül azokat a mutatókat, amelyek tükrözik erdőgazdálkodásunk fejlődését.

Az előadás a továbbiak során fejtegeti az iparifa kihozatal fokozásának lehetőségét, annak függvényeit és a fafeldolgozás helyzetét, mely döntő befolyással van az iparifa kihozatal emelésére, különös tekintettel a hazai fafajok cellulóze és papíripari felhasználásának lehetőségeire.

A felszabadulás óta az erdőhasználat gépesítése óriási fejlődést ért el, az előadás elemzi a további lehetőségeket és ismerteti az eddigi eredményeket.

A munkaszervezésben elért eredmények döntő befolyással vannak az ágazat eredményességére.

Az elmúlt évek alatt szerzett tapasztalatok alapján tovább fejlesztjük, de lehet, hogy teljesen befejezzük az erdőhasználati munkák irányításának szakosítását, ahol ennek az alapfel tételei biztosítva vannak.

Lényeges kérdés az erdőhasználat adminisztrációjának leegyszerűsítése és a tervezési időszak lerövidítése.

A fahasználat munkaszervezésének megjavítása összefügg a technológiák tipizálásával, mely nélkülözhetetlen az erdészetek és erdőgazdaságok üzemi tevékenységénél.

A faanyag megtermesztése, valamint a kitermelése szükségessé teszi mind az erdőművelés, mind az erdőhasználat összhangjának biztosítását, különös tekintettel a felújítások (akár természetes, akár mesterséges) időben való végrehajtása érdekében.

A kitermelt anyag megóvása feltétlen szükséges. Így elsődleges feladat közzé kell sorolni az anyag kezelését és tárolását.

A faanyag megtermesztése és kitermelése mellett az erdőhasználat felöleli az erdőben termelt melléktermékek (gombák, vadgyümölcsök, stb.) gyűjtését, feldolgozását, valamint az erdőn kívül lévő füztelepek létesítését és ipari feldolgozását.

A korszerű felhasználat megszervezésének irányelvei

Rakonczay Zoltán

A korszerű felhasználat megköveteli a nagy területekre készülő, a feltérési tervekkel összehangolt hozadékszabályozásos üzemtervek készítését. Szükséges a tervezési időszak lerövidítése, hogy a tervezés és a végrehajtás között minél rövidebb idő teljen el, továbbá a tervezési, számbavételi, nyilvántartási és leszámolási rendszer leegyszerűsítése.

Tipizálni kell a fakitermelési és faanyagmozgatási munkahelyeket, a munkaszervezetet és a technológiát annak érdekében, hogy az általános irányelvek helyett konkrét, testhez-szabott, a helyi körülményeket figyelembevevő utasításokat adhassunk ki és megalapozottabban tervezhessük meg az építési és gépi beruházásokat.

Az ország sajátos erdőgazdasági viszonyai miatt minden külföldön elért eredmény átvétele mellett is szükséges a hazai sajátosságokat figyelembe venni. Ha a nagy erdőterületekkel rendelkező és hozzánk képest nagy fatömegeket kitermelő fejlett munkaszervezetet és technológiákat alkalmazó országok módszereit nagyüzeminek tekintjük, valószínű, hogy nálunk kisüzemi vagy középüzemi módszer fog beválni.

A két-háromszakaszos anyagmozgatásról az egy-kétszakaszosra kell áttérni, emelni kell a gépesítettségi fokot, főképp az anyagmozgatásnál, kérgezésnél, rakodásnál és hasításnál. Csökkenteni kell a vasuti feladóhelyek számát, de irreális elképzelés a 30-50 ezer m³-es vagy még ennél is nagyobb rakodók hálózatának széleskörű kialakítására való törekvés. Itt is a közepes feladóállomási és minden időben járható uttal rendelkező közbenső rakodók kialakítását kell célul kitűzni és ezek mechanizálását kell megoldani.

Üzemszervezetünket a szakosított munkavezetés széleskörű elterjesztése révén korszerűsíteni kell.

Csökkenteni kell az erdőgazdaságok, erdészetek, vágásterületek választék skáláját úgy, hogy a közeli felvevő szektorok igényének jobb kielégítése révén az országos értéksorrend helyett a választékok helyi értéksorrendjét kell előtérbe helyezni.

Előrelátható szállítási nehézségek esetén a kitermelésre tervezett, de hosszú ideig el nem szállítható faanyagot - a minőségi romlás és a felesleges ráfordítások elkerülése végett - inkább lábon tartalékoljuk. A termeléseknél és a választékolásnál az értékesítési igények, illetve lehetőségek a kitermelési tervvel szemben előtérbe helyezendők.

Az erdőhasználat helyzete és jövőbeni lehetőségei a Lengyel Népköztársaságban

Dr. Ing. Zygmunt Patalas:

A lengyel erdőgazdaság következetesen eleget tesz a faanyag lehető legésszerűbb kihasználásával szemben támasztott népgazdasági követelményeknek. A nyersanyagbázist nem csak fenntartja, de bővíti is, munkamódszereit rendszeresen korszerűsíti, növeli a munka termelékenységét és magas technikai, gazdasági eredményekre tör.

Mindezt a következő adatok tükrözik:

erdősültség növelése az elmúlt öt évben 24,6 %-ról 25,7 %-ra;

áll. erdőgazdaságok jelenlegi területe 6 352 000 ha;

élőfakészlet megoszlása korosztályok szerint - százalékban

	I-II	III-IV	V -
1960	15,4	53,1	31,5
1970	16,2	54,8	29,0
1980	14,8	59,0	26,2

áll. erdőgazdaságok átlagos évi fakitermelése 15 581 500 m³ ;

az 1966-70 években a használatok 83,7 %-a fenyő, 16,3 %-a lombos;

évi átlagos kihozatal a vastagfa százalékában

fenyő fűrészrönk	56,0	lombos fűrészrönk	38,0
bányafa	17,2	lemezrönk	6,4
papirfa	16,2	papirfa	17,6
tüzifa	5,2	tüzifa	26,8

fahasználat gépesítettsége - százalékban

	1966	1967	1968	1969	1970
döntés	57,0	59,0	61,0	66,0	70,0
gallyazás	30,0	31,0	33,0	44,0	50,0
máglyázott a.	50,0	53,0	55,0	58,0	60,0
sarangolt a.	54,0	55,0	57,0	59,0	60,0
darabolás					

A fahasználat fejlesztésének főbb szempontjai az öt éves tervben a feltárás kiterjesztése, a választékmegoszlásnak a népgazdaság érdekeivel való jobb egybehangolása, a hosztolás szakszerűbbé tétele, a fenyőkitermelés szezonjellegének csökkentése, gépesítés fokozása és ezen belül a kérgezés gépesítésének megoldása.

Hazai fafajok cellulóz- és papíripari felhasználásának lehetőségei.

Dr. Lengyel Pál

A világ cellulóztermelése az elmúlt 30 év alatt majdnem megkétszereződött. Az ehhez szükséges nyersanyag biztosítására a kitermelt fa papírfa hányada is jelentősen megnőtt és pedig 1949 évi 8,8 %-ról 1964-re kb. 15 %-ra. Az elmúlt években a magyar papírfelhasználás és papíripari féltermékgyártás jelentősen növekedett, és a papíripar mindinkább rátér arra, hogy féltermék gyártását hazai nyersanyagokból biztosítsa. Ilyen vonatkozásban különösen figyelemre méltóak a hazai lombosfák. A különböző hazai lombosfák kémiai összetételét tárgyalva kitérünk az egyes összetevők papíripari jelentőségére. A kémiai összetételből és félüzemi cellulóz- és félcellulózgyártási kísérletekből megállapítottuk, hogy a hazai fafajták közül cellulózgyártási célokra leginkább a nyárfa felel meg, félcellulózgyártásra a gyertyán és a bükk, de bizonyos mennyiségben egyéb keménylombosfák számításba jöhetnek. Összehasonlítást adunk a különböző nyárfa-fajták papíripari értékéről kémiai összetétel, facsiszolás és cellulóz gyártási kísérletek alapján.

A jelenleg rendelkezésre álló féltermékgyártó kapacitások technológiájának és az azokban felhasználandó fafajtáknak rövid ismertetése után elemezzük a magyar papiripar nyersanyag szükségletét 1960-tól, megadva a távlatilag várható szükségleteket is.

329772/Rné

Erdei melléktermék termelés és feldolgozás fejlesztése.

Dr. Lukács István

Az erdei mellékhasználat az erdőgazdaságok termelési értékének mintegy 7-8 %-át teszi ki. Fejlesztése vonalán van azonban három fontos tényező, mely jelentőségét a megjelölt százalékon felül emeli. Az első jelentőségét az exportlehetőségek adják meg, második jelentősége táplálkozásélettani, míg a harmadik jelentősége abban van, hogy kapcsolódik az erdőgazdaságok perspektivikus erdőművelési fejlesztési tervéhez.

A fenti szempontokat figyelembe véve nem tárgyalom az erdei melléktermékek valamennyi ágazatát, hanem csak két fontos csoportjával, az erdei gyümölcsökkel és erdei gombákkal szeretnék foglalkozni.

Köztudomású, hogy termesztett gyümölcsseink zamatban és illatban messze elmaradnak vadontermő erdei gyümölcsseinktől. Erdei gyümölcsseink levének ásványianyag- (hamu-) tartalma jóval nagyobb, mint kulturgyümölcsseinké. A fehérjék és egyes élelmiszerek hamuja erősen savas kémhatású; az erdei gyümölcsök lugos kémhatású hamuja közömbösíti a savas égéstermékeket.

Az erdei gyümölcsöket - mint általában a gyümölcsöket - nem kalória- és tápanyagtartalmuk, hanem étrendi és élettani hatásuk miatt értékeljük. Így a már említetteken kívül vitamintartalmuk és jelentős gyümölcssavtartalmuk miatt is sokra becsülhetők.

A vitaminok előtérbe kerülése és életfontosságú hatásának megismerése irányította a figyelmet a csipkebogyó (*Rosa canina*) magas C-vitamintartalmára. A *Rosa canina* vitamintartalmának 2-4-szeresét tartalmazza a *Rosa rugosa*. Telepítése az erdőgazdaságok erdőművelési fejlesztési tervébe beállítható.

Ugyanigy fontos egyéb erdei gyümölcsök (málna, szeder, kökény, stb..) mesterséges telepítésének fokozása, mivel fenti erdei gyümölcsök nyiladékokban, erdőszegélyeken, erdősávokban igen jól telepíthetők és jelentős népgazdasági eredményt hoznak.

Az erdei gyümölcsből a következő termékeket állítjuk elő: gyorsfagyasztott szeder és kökény, előhűtött kökénypulp, szederpulp, konzerválószerrel tartósított erdei gyümölcslevek, üdítőital alapanyagok és kész üdítőitalok, gyümölcs-szörpök.

A csomagolástechnika fejlesztésével fenti termékek exportja és belföldi forgalma is szinte korlátlanul növelhető.

A gomba táplálkozástani és gyógyászati jelentőségének növekedése, a belföldi és exportértékesítési lehetőségek szükségessé teszik, hogy a hazai erdei gomba feldolgozását továbbfejlesszük. A gombából előállítható készítmények:

- Friss ehető gomba.
- Szárított gomba, gombadara és gombapor.
- Ecetes gomba.
- Sózott gomba.
- Savanyított gomba. (silózott gomba.)
- Gyorsfagyasztott gomba.
- Gombakivonatok, gombasűrítmények és szárított gombakivonatok.
- Gombakonzervek (sterilezett gombák).

A melléktermék begyűjtés, termelés és feldolgozás vonalán a maximális lehetőségeket még távolról sem használtuk ki. Célkitűzéseink, hogy a fejlesztés további folytatásával minél több erdei terméket biztosítsunk a népgazdaság és a lakosság részére.

A fahasználati munkák szervezése.

Dr. Szász Tibor

Az iparhoz viszonyítva az erdőhasználati munkák szervezése többszörösen problematikus. A szervezésben alkalmazható matematikai módszerek kialakítása még a kutatás állapotában van, változik a munkahely, a munkák feltétele, a termelés az időjárási hatások függvényében szakaszos, állandóan csökken a munkások száma és minősége.

Az alkalmazandó munkaszervezetet sok ható tényező kölcsönös hatása határozza meg. Ezek közül legfontosabbak a kitermelésre kerülő állomány, a vágástér, a vágástérhez csatlakozó ut, a rakodók létesítése alkalmas helyek jellemzői, a munkásviszonyok, a rendelkezésre álló technikai bázis, végül az időjárási viszonyok.

E sok ható tényező miatt az erdőgazdaságok jelenleg 14 féle szervezeti változatban kényszerülnek dolgozni. Az egyes változatokban 9-től 19-ig változik a végrehajtandó műveletek száma. Az egyes munkaműveletekben előforduló technológiai változatok száma pedig 32-ig terjed. Ezekből megállapítható, hogy a munkaművelet mélységig elemzett fahasználati termelési folyamatnak a gyakorlatban jelenleg több ezer változata fordul elő.

Ebben a sok változatban való eligazodáshoz segítséget nyújt a fahasználati munkahelyek, munkaszervezetek és műveleti technológiák típusokba rendezése.

E rendszerezés lehetővé teszi a különböző körülmények között, különböző szervezetben végzett munkák termelékenységési és költségmutatóinak megállapítására szolgáló nyilvántartási rendszer kialakítását és az adott viszonyoknak leginkább megfelelő munkaszervezet és technológia kialakítását.

A fonófűz és fonottáru termelés fejlesztése.

Bründl Lajos

Magyarországon a nagyüzemi fűzvessző termelés 15 éve indult el, az Erdészeti és Faipari Egyetem Erdőtelepítési Tanszékével karöltve végzett fonófűz kutatás pedig 10 éves multra tekint vissza.

1950-ben a Vállalat fonófűzéseinek területe 257 kh volt, mely terület 1965-re 3860 kh-ra emelkedett. Az erdőgazdaságok, állami gazdaságok és szövetkezetek fűzkulturái további 1350 kh-t tesznek ki, úgy hogy jelenleg 5210 kh fonófűztelep van az országban. A harmadik ötéves terv végére a fejlesztési programok szerint a fűzések összterülete 8000 kh-ra növekedik.

Fűzéseink 85 %-a amarikai fűz, 15 %-a pedig kenderfűz, illetve ennek hibridjei.

A Vállalat 1950-ben 135 vagon, 1965-ben pedig 1250 vagon zöld vesszőt termelt. A kh-kénti statisztikai hozam (brutto hozam) 35-50 q, a jobb telepek netto hozama pedig 70-108 q között váltakozott.

A vessző és fonottáru export nagyon gazdaságos, mert a főbb mezőgazdasági export termékeinkhez viszonyítva az export fűzvesszőt és fonottárut egynegyedtől fele költséggel állítjuk elő. 1959-ben 38 vagon, 1965-ben pedig 60 vagon fehér és barna vesszőt exportáltunk. A vessző export évente mintegy 1,7 millió, a fonottáru export pedig 10,4 millió deviza forintot tett ki. A harmadik ötéves terv végére exportunkat a jelenleginek kétszeresére kívánjuk fokozni.

Az elmúlt másfél évtized alatt a fűztermesztést korszerűsítettük, termékeinket világszínvonalra emeltük, amiben nagy része volt az egy évtized óta folytatott kutatómunkának. A munka fontos eredményének kell tekinteni az eddig közzétett 30 db tanulmányt és az 1964-ben megjelent fűzkönyvet.

A tanulmány a legfontosabb további üzemi teendőket is magában foglalja és javaslatot tesz a fonófűz termesztésének a gyorsan növvő fajok távlati telepítési tervébe való beillesztésére.

Faanyagvédelem az erdőgazdaságban

Dr. Igmándy Zoltán

Faanyagfelhasználásunk rohamos növekedése megköveteli, hogy a rendelkezésre álló faanyaggal a legnagyobb takarékossgal gazdálkodjunk. A faanyaggal való takarékoskodás egyik fontos, ma még eléggé elhanyagolt, ezért nagy lehetőségeket rejtő bázisa a faanyagvédelem.

Hazai erdőgazdaságainkban a leggyakrabban előforduló és a legnagyobb veszteségeket okozó károsítások a következők: a lombfák, elsősorban a bükk fülledése, a fenyők kékülése, a lombfák szijácskorhadása és a rönkanyag rovarfertőzöttsége.

A bükk-fülledése a faanyagnak a feldolgozó üzemek rakodóira történő gyors leszállításával és itt megfelelő tárolásával többé-kevésbé már megoldott probléma. Mivel azonban feldolgozó üzeink egyrésze még nem rendelkezik megfelelő tároló berendezéssel illetve felszereléssel, ezért foglalkozni kell a kémiai védelem kérdésével, amelynek feladata részben vagy egészben az erdőgazdaságokra hárul.

A fenyők kékülése ellen, a jó eredménnyel alkalmazott gazdasági rendszabályok mellett (lekérgezés) szintén szóbajöhet a kémiai anyagokkal történő kiegészítő védelem.

A magyar erdőgazdaság egyik legfontosabb faanyagvédelmi problémája a lombfák szijácskorhadása, amely elsősorban a tölgy és cser faanyagát veszélyezteti. Az ebből eredő kár évente kb. 3-5 %-ra becsülhető. Az ellene való védekezés ma még nincs kielégítően megoldva.

A rönkanyag rovarfertőzöttségének mértéke helyenként jelentős. Ennek megelőző módszerrel történő csökkentése - amely elsősorban a kéregben tárolt értékes rönköknél fontos - kémiai védőszerek alkalmazásával érhető el.

II. GÉPESÍTÉS

A munkaerő helyzet és a gépesítés összefüggései.

Palócz József

Az erdőgazdálkodásban a munkaerőhelyzet alakulását vizsgálva megállapítható, hogy a munkáslétszám változása évről-évre csökkenő irányzatot mutat. A csökkenést az alábbi okok idézik elő:

- 1./ Az ipar szívó hatása, mely különösen az iparvidékeken lévő erdőgazdaságoknál jelentkezik.
- 2./ A mezőgazdaság szocialista átszervezése is erősen érezteti hatását munkaerő helyzetünkre.
- 3./ A különböző népgazdasági ágakhoz viszonyítva az erdőgazdasági munka alacsonyabb keresetet biztosít.
- 4./ Az iskolából kikerülő fiatalokra a nehéz megerőltető erdei szakmunka, mint foglalkozási ág kisebb vonzóerőt gyakorol, amit az is bizonyít, hogy a már kiképzett erdei szakmunkások egy része is más területen igyekszik elhelyezkedni.
- 5./ Időjárási bizonytalanság, munkásszállítás hiánya kedvezőtlen munkakörülmények, egészséges táplálkozással kapcsolatos nehézségek stb.

Ezek ellensúlyozására az alábbiak megvalósítása szükséges:

- 1./ A munkaerő megtervezése. A növekvő termelési feladatokat csökkenő munkáslétszámmal kell megoldani. Így a műszaki fejlesztésnél, különösen a gépesítésnél, az üzemszervezésnél minden esetben számolni kell a munkaerő helyzettel.
- 2./ Meg kell javítani az erdei munkások életkörülményeit, biztosítani kell a munkahelyre történő szállítást, melegétellel való ellátást, munkásmelegedőket.
- 3./ A munkaerőhelyzetünk megjavításának egyik alapvető feltétele az is, hogy olyan irányelvek, olyan technológiák alapján dolgozzunk, melyek kiküszöbölik a nehéz fizikai munkát és emelik a munka termelékenységét.

Hosszúfás anyagmozgatásról

Schmal Ferenc

A fakitermelés, feldolgozás és mozgatás a legnehezebb fizikai munkát igényli az embertől. Ennek csökkentése és részbeni kiküszöbölése - a gazdaságosság szemelőtt tartása mellett - a jelen fontos feladata. Az utóbbi időben az utkérés egyre inkább abban az irányban tendált, hogy a vágásterületen a vágás előkészítése, a töről való elválasztás és az ágak eltávolítása után, az anyagot szálában (:vagy szállítható hosszban:) a felterhelő helyre, a vágásrész gravitációs központjába közelítjük rakomány vagy részrakomány mennyiségben (:itt esetleg munkapadon felkészítjük azt:) és innen az anyag előbb jelölt hosszban feldolgozó telephelyre kerül, ahol választékolás és anyagrendezés után a népgazdaság felvevő helyére szétáramlik.

A termelési módok alapjaiban a helyi adottságokon kívül a beruházási kérdések, a műszaki feltételek és elsődlegesen a népgazdasági árkérdések döntenek el. Jelenleg az egyre javuló feltételek következtében az eddigi technológiával szemben a munkák zömét nem a vágásterületen, hanem annak szélén, vagy egy célszerűen megválasztott központi telephelyen vitelezzük ki. A terepen illetve a vágásterületen csak a legszükségesebb munkát végezzük el, így a döntést, gallyazást és a fák hosszban történő darabolását.

A kísérleti termelés 28. - Ft/m³ eredményjavulást eredményezett. Eddigi tapasztalataink szerint a jelenlegi árak mellett a gépi közelítés vágásszéli felkészítés és tárolás a lovas komplex termelési költségeknél valamivel jobb eredményt mutat.

A termelékenység jelentősen megnőtt, a fizikai erőfelfejtés szükségessége csökkent, mivel a műveleti elemek egy részét a gépek végzik el és a terepi mozgás a minimumra csökkent. A szálfa termelés telephelyi feldolgozás legdöntőbb eleme a szálfa vágástéri gépi közelítésének megszervezése. E feltétel begyakorlása után célszerű csak a géplánc (:gépkocsi utánfutóval:) további bővítése. Igen fontos az emelő berendezés (:árbóc vagy kétdobos csőr-lő:) célszerű megválasztása. A telepi feldolgozás és annak gépesítése lombfák vonatkozásában a jövő nagy feladata.

A környezet összhatása következtében ma már nemcsak a folyamat egyes elemeit, hanem annak egészét kell gépesíteni, mivel az biztosítja csak a biztos eredményt. Mi e feltétel első szakaszát a vágástéri szálfa gépi közelítését eredményesen megoldottuk, ennek begyakorlása és finomítása után a teljes technológia eredményesen megoldható.

329772/Rné

A faanyagrakodás gépesítése

Dr. Radó Gábor

Az erdőgazdasági termékek gépesített rakodásának jelentősége elsősorban az anyagmozgatás teljesítményének és termelékenységének növekedésében mutatkozik. A rakodási munkák gépesítésével a termelékenységet többszörösére lehet növelni, így a munkaerőhiányt megszüntetni.

A rakodómunkások nagymérvű munkafiziológiai igénybevétele is megköveteli a gépesítés fokozását. Az erdőgazdssági munkák közül a kézi rakodás a legbalesetveszélyesebb művelet, a balesetek száma csaknem kétszer annyi, mint a nagyságrendben utána következő fakitermelési munkáknál bekövetkezett balesetek száma.

A rakodás különböző technikai megoldásai befolyást gyakorolnak az erdőhasználatra, az erdőfeltárássra, ezen keresztül az egész üzemmenetre.

A rakodógépek alkalmazásával a rakodási munka meggyorsul, így megrövidül az anyagmozgató gépek állásideje. Az állásidő csökkenése több fordulót tesz lehetővé, tehát a szállítási teljesítmény növekedésén, az anyagmozgatás meggyorsításán kívül, az anyagmozgató gépek fokozott kihasználását eredményezi.

A fakitermelés és anyagmozgatás jelenlegi és várható technológiájának megfelelően a készletezési helyek, a választékok és az anyagmozgató eszközök figyelembevételével a faanyag rakodására a következő gépek alkalmazása célszerű:

önrakodó csörlők, önrakodó daruk, folyamatos üzemi rakodógépek, emelővillás targoncák, önjáró daruk, mobil rakodócsörlők, konzolos bakdaruk és a futómacskával ellátott forgódaruk.

A rakodás gépesítésével elsősorban a csatlakozó műveletek termelékenységét kell fokozni és költségeiket csökkenteni, az anyagmozgatási lánc folyamatosságát biztosítani és magának az anyagmozgatási folyamatnak mint egésznek termelékenységét és gazdaságosságát növelni.

A vonóerő mérésekkel együtt végzett időmérés alapján megállapítható, hogy a térfogategységre vetített rakodási idő a faanyag térfogatának növekedésével arányosan csökken. Ez a tény a nagyobb rakományok képzését indokolja.

A kötegelés célszerűnek látszik, mivel abból az alapvetően helyes elvből indul ki, amely szerint az egyes darabokat többszáz kilogramos egységrakományokká alakítja át és ezzel csökkenti a rakodással (mozgatással) kapcsolatos műveletek számát. Viszont a nem kötegelt faanyag markolóberendezéssel való megfogása és rakodása természetesen olcsóbb, mint a kötegelt faanyagoké. Az egyre tökéletesebb rakodógépek megjelenésével tehát egyre inkább

csökken a kötelegetés szükségsszerűsége, amit eddig mindenre alkalmazandónak tartottak.

A feltártság és a rakodók jelenlegi helyzete, az alapvető technológiák tisztázatlansága nehezíti a rakodás egységes szempontok szerint történő gépesítését, ezért igen sok esetben a rakodásgépesítés fokozásának lehetőségeit az anyagmozgatási technológia korszerűsítésében kell keresni.

A rakodási munkák gépesítésével a kézi rakodás jelenlegi 15 p/m^3 teljesítményével szemben 5 p/m^3 teljesítmény érhető el. Jelenlegi anyagmozgatási viszonyaink figyelembe vételével az előbbi állásidő csökkenés az anyagmozgató eszközök 30 %-os teljesítménynövekedését eredményezi. Ez azt jelenti, hogy az anyagmozgatás 23 %-kal kevesebb gépkapacitással oldható meg.

A fa gépi kérgezése

Dr. Kalle Putkistö

(:Az előadás anyaga a kiadás időpontjáig még nem érkezett be. (kimaradt)

Kísérletek a kérgezés hazai gépekkel való megoldására.

Dr. Káldy József

A kérgezés gépi megoldása a fahasználat egyik központi kérdése. A feladatok évről-évre nőnek és 1970-ig elérik a 6-700.000 m³-es mennyiséget. A kérgezés a technikailag megoldott kérdések közé tartozik, külföldön sokféle gép áll rendelkezésre. Részben valutáris nehézségek miatt, részben pedig azért, mert külföldön készült gépek elsősorban fenyőfa kérgezésére alkalmasak, nekünk hazai megoldások kimunkálására kell törekednünk. A kérgezés történhetik: 1. mechanikai uton, 2. vizsugárral, 3. gőzzel, 4. vegyi uton. Hazánkban leginkább a mechanikai uton és a vizsugárral működő kérgezógépek jelenthetik a probléma megoldását.

A géptípus megválasztásánál többféle tényezőt kell figyelembe venni. Elsőrendű követelmény, hogy az beilleszthető legyen a fakitermelés gépsorába. Mivel az anyagmozgatás költségei igen magasak, célszerű ha tőhöz közel történhetik meg a durva kéreg eltávolítása, tehát erdei rakodón. A kéreg eltávolítása a száradást is meggyorsítja, így 30 %-os súlycsökkenés következik be. A friss kéreg eltávolítása könnyebb is és növeli a teljesítményt. A kérgezés gépeinek kialakításánál tehát a kétlépcsős megoldásra kell törekedni, mert ez csökkenti a szállítási költségeket és a faveszteségeket is, ami a gépi munkánál az elfaragásból adódhatik. A géptípusnak jól mozgathatónak kell lennie, hogy rakodóról, rakodóra könnyen lehessen szállítani.

A mechanikai uton kérgezógépek csoportjába a kalapácsos rendszerű Egri kérgezógép, valamint a kaparó-marószalagos Dobos-féle kérgezógép jelent előrehaladást.

Az Egri-kérgezógép teljesítménye 6-9 m³ műszakonként. A korábbi típussal szemben a teljesítmény háromszoros. Az időkihasználási és üzemi mutatókat táblázatok tartalmazzák. Előnye szerkezeti egyszerűsége, veszteségmentes kérgezés. Kezelés-karbantartás könnyű. Hátránya, mozgatása, nehézkes, a kérgezendő anyag utja nem folyamatos. Elsősorban bükk és gyertyán papírfa kérgezésére alkalmas. Termelékenyebbé, olcsóbbá teszi a kérgezést.

A Dobos-féle kaparó-marószalagos megoldás nagyobb teljesítményű gép. Motorteljesítmény 17 KW-os a szerszám élsebesség 14.6 m/mp. A faanyag előtolását és forgómozgását ferdén elhelyezett 3-3 különböző átmérőjű fogazott tárcsák végzik. Az előtolás 3 sebességi fokozatban végezhető 10-30 m/sec. A kaparó-marószalag kézikar segítségével szorítható a fa felületére. Kiszolgálását 6 fő végzi, teljesítménye 80-90 m³ műszakonként. A gép forgózsámolyos kisvasuti kocsin mozgatható a rakodón. Időkihasználási és üzemi mutatói külön táblázatban találhatók meg. Elsősorban fenyőválasztékok kérgezésére alkalmas.

Istvánaknai hidraulikus kérgező berendezés 20-24 atm. nyomású vizsgárral működik, az előtolás kézzel történik. Vizsziúséglet 2400 l/perc. Energiasziúséglet 2.3 KW óra/m³. Müszakteljesítmény 150-180 m³/műszak. A kérgezés minősége az előtolás sebességétől függ. A víz visszanyerhető. Egyaránt alkalmas lombos és fenyőfára. A kézi előtolás helyett üzemi használatban transzportőr alkalmazandó.

A hazai kezdeményezések a kérgezés gépi megoldására eredményesek és biztatónak mondhatók. Várható, hogy a kutatók és ujitók együttes munkája a közeljövőben további eredményeket fog hozni.

Az erdőművelési munkák gépesítése

• Danszky István

Az erdőművelés gépesítésének szükségességét alapvetően két tényező határozza meg:

- a) a fokozódó, tendenciózusan ható munkaerőhiány;
- b) szociális szempontok: az erdei munka megkönnyítése, a távoli munkahelyek megközelítése, stb.

Az 1950-es évek elején megindult gépesítés uttörő munkáját elsősorban azok a gazdaságok vállalták, ahol a nagy feladatok megoldásához már akkor sem volt elegendő munkaerő. A kézi munkaerő hiánya azóta országszerte általános lett, és így az erdőművelés gépesítése az érdeklődés homlokterébe került.

Az erdőgazdaságok részéről jelentkező kérelmek elbírálásához és a jogos igények tervszerű kielégítésére beruházási programot kellett készítenünk. A következő 5 éves terv erdőművelési feladataihoz szükséges erő- és munkagépek típusának és mennyiségének meghatározása nem csupán a műszaki, hanem adottságai és kihatásai tekintetében biológiai, gazdasági jellegű feladat is volt. Nevezetesen:

1. meg kellett határozni azokat az erdőtechnikai követelményeket, amelyeket a gépeknek feltétlenül ki kell elégíteni, és megfordítva,
2. hogyan lehet racionalizálni az erdőművelési munkákat úgy, hogy a szakmai előírások sérelme nélkül a gépesítés lehetséges és gazdaságos legyen.

Ennek érdekében

- a/ egyértelműen rögzítettük az egyes genetikai talajtipusokon szükséges talajelőkészítési módokat;
- b/ az erő és munkagépek tipizálása érdekében egységesítettük az erdősitések sortávolságát;
- c/ a követelmények alapján meghatározható volt a feladatok nagysága;
- d/ a követelmények, a feladatok, a rendelkezésre álló és a gépfejlesztési tervben szereplő gépek műszaki mutatóinak ismeretében egységesítettük az erő és munkagépek típusát és meghatároztuk mennyiségét. Munkagépek esetében figyelemmel voltunk a gazdaságos tartalék biztosítására is;
- e/ a gépesítés jelentőségét gazdaságossági számításaink is alátámasztják. A tervezett géppark biztosítása esetén évi 26,3 millió Ft. munkabérmegtakarítással, és 1750 fő munkáslétszámcsökkentéssel számolunk.

329772/Rné

Állásfoglalás az erdőgazdasági rakodók ügyében

Dr. Szepesi László

Az erdőgazdasági rakodók jelentős helyet foglalnak el a faanyagmozgatás folyamatában. Elemezve a jellemzőbb viszonyokat megállapíthatjuk, hogy a rakodás, ürítés, a rakodói anyagmozgatás gépesítése szempontjából sok és különféle rakodóval rendelkezünk. A rakodók túlnyomó részének évi forgalma nem elegendő a rakodás, ürítés és a belső anyagmozgatás gépesítéséhez. Gépesítési, de különösen szállításszervezési szempontból sokkal kedvezőbb lenne kevesebb számú, nagyobb forgalommal rendelkező, ennek megfelelően jobban kiépített rakodó használata.

A rakodás, ürítés, a belső anyagmozgatás, valamint a rakodón lévő egyéb munkák gépesítése csak akkor látszik rentábilisnak, ha a rakodók munkája jóval kiegyenlítettebb, ha a havi és a napi maximumok és minimumok között jóval kisebb a különbség. Ez az anyagmozgatás problémáinak rendezése nélkül nem oldható meg ésszerűen. A rakodói munkák ésszerűsítése szempontjából nem megfelelő a rakodók túlnyomó részének mérete és területe. Fontos volna a rakodók hosszának növelése a szélesség csökkentése árán. A rakodók burkolatlansága, az áramellátás hiánya szintén sok akadályt gördít a gépesítés fokozása elé.

A rakodói munkák racionalizálása kizárólag számos tényező és körülmény alapos ismeretében, műszaki és közgazdasági elemzés felhasználásával, a kapcsolódó műveletek feltételezhető fejlesztésének ismeretében képzelhető el. Meg kell keresni a legkedvezőbb összefüggést a rakodók forgalma, a rakodóterület nagysága, illetőleg a főbb méretek között. A rakodók helyének és nagyságának megállapításában a lineáris programozás módszere jelentős segítséget nyújthatna.

Foglalkozni kellene a választékok számának csökkentésével, illetőleg tájegységek szerinti csoportosításával. Jobban kellene programozni az oda- és elszállítás ütemét. Fokozni kellene a fakitermelés koncentrálását, s rendezni kell az anyagmozgatási technológia alapvető kérdéseit.

A műszakilag-gazdaságilag megalapozott, korszerű gépek üzemeltetésére alkalmas, állandó forgalmu rakodóinkon a munkák jelentős része összevonható, maximálisan gépesíthető, s csökkenthető a fakitermelés költsége.

III. S z e k c i ó

Helye: Egyetem főépület IV. sz. terem

Egész nap: Erdőfeltárási Szakosztály ülése

elnök: Bogár István a Szakosztály vezetője

előadók:

Bogár István

Cornides György

dr. Herpay Imre

Jáhn Ferenc

Andor József

Fritsch Antal

Ernyei László

Barcsay László

dr. Ecsedy Sándor

Haják Gyula

Helysz.: Egyetem lépcsője IV. sz. terem

Egyes nap: Erdőgazdálkodási Szakosztály ülése

elnök: Bogár József a Szakosztály vezetője

előadó: Bogár József

Cornelius György

dr. Hargay Imre

János Ferenc

Andor József

Fritsch Antal

Károlyi László

Bartók László

dr. Bencz Szabolcs

Hajós Gyula

1851

/1866/

Erdőgazdasági építési tevékenység szerepe és jelentősége a műszaki fejlesztési munkákban

Bogár István

A most kezdődő tervidőszak alapvető feladatát erdőgazdálkodásunk területén továbbra is változatlanul a műszaki fejlesztés képezi. Műszaki fejlesztésünk fő célkitűzése a megnövekedett termelési feladatok megoldásának elősegítése és a termelés gazdaságosságának fokozása. Erdőgazdálkodásunk műszaki fejlesztésének alapvető része közvetlenül építési, illetve építéssel szorosan összefüggő például gépesítési, szervezési, irányítási tevékenység.

A. / Az állami erdőterületek 10 %-kal növekvő bruttó éves fakitermelés tervidőszak végén 3,8 millió m^3 -t kitevő volumene elsősorban a faanyagmozgatási problémák megoldását sürgeti: így az erdőgazdasági fejlesztés súlyponti kérdésének kell tekinteni erdőterületeink feltáró hálózatának fokozott ütemű továbbépítését.

Az erdőfeltárás tervszerűségét az erdőfeltárási alaptervek biztosítják, szükség lesz azonban a közeljövőben azok revíziójának előkészítésére és végrehajtására. A feltáró utak kivitelezése a gépjárműforgalom igényeihez igazodóan nagy fejlődésen ment keresztül a létrehozott utburkolat szerkezetek jellegét és a kivitelezési módszereket illetően. Az erdőfeltárás előrehaladása és a teljes anyagmozgatás növekvő gépesítése folytán új anyagmozgatási technológia, illetve technológiák alkalmazásának vizsgálatát - minden számításba veendő tényező gondos értékelése mellett - az eddigiéknél fokozottabb mértékben napirendre kell tűzni.

Ezzel kapcsolatos aktuális kérdések: korszerű közelítési módszerek alkalmazása, feltáró utak - új anyagmozgatási technológia kapcsolata, erdőgazdasági MÁV rakodási munkák összevonása, közhasznú- és erdőgazdasági üzemi szállítások vizsgálata stb.

B. / Az erdőgazdaságok ellátása a színvonalas gazdálkodási tevékenységhez szükséges üzemi, lakó és szociális épületekkel sok, szétszórta helyeken végrehajtandó építési tevékenységet igényel. Ezekkel kapcsolatban jelentkező építési feladatok végrehajtása is a műszaki fejlesztés alapvető tevékenységének fogható fel.

A gépjavitási és karbantartási munkák nehézségei, a szakszemélyzet lakáskérdései, az erdőgazdasági munkaerő biztosítása, erdőgazdaságok és erdészetek központjainak elhelyezési problémái általában mindig építési tevékenységgel oldhatók meg.

329772/Rné

Ezekkel kapcsolatos aktuális kérdések: gépjavitó üzemek és gépkarbantartó műhelyek kategorizálása, illetve iránytervek készítése, meglévő erdésztelepeink értékelése és fejlesztési terveinek kidolgozása.

C. / Az új erdőgazdasági objektumok létrehozása mellett fokozott gondot kell fordítani erdőgazdasági épületeink és építményeink állagvédelmére is, mindkettő célszerű végrehajtásához erdőgazdálkodásunk területén szükség van a házilagos építőipari tevékenység fenntartására és színvonalának emelésére.

Az erdőfeltárás tervezés továbbfejlesztése

Cornides György

Az ERDŐTERV 1956 óta készít erdőfeltárási terveket egyes tájegységekre. Ennek a tervezési munkának kettős feladata van: teljes uthálózat megtervezése és 15 éves utépitési terv összeállítása. Ezideig mintegy 560.000 ha erdőterületre készült ilyen terv 9.000 km ut általános nyomvonalának rögzítésével és 3.100 km ut építésre ütemezésével, amelyhez 29 millió m³ faanyag utankénti gravitációját kellett megtervezni.

A tervezés során több, az erdészeti más ágazatát érintő probléma merült fel, amelyek a feltárási tervek jelenlegi keretén belül nem oldhatók meg, és amelyekre vonatkozó tervezési elképzelések önállóan az ERDŐTERV részéről nem is érvényesíthetők.

1967/68-ra az ország valamennyi feltárási szempontból jelentős erdőterületére - mintegy 780.000 ha. -ra - elkészülnek a feltárási tervek. Az eredeti elképzelések szerint ezeket a terveket lejártuk után meg kell újítani, a megváltozott feltárási és állomány-viszonyokhoz igazodó új építési terv összeállításával.

A technika fejlődésére, az új erdőművelési, fahasználati, feltárási és gépesítési munkák szoros összefüggésére való tekintettel az egyszerű "utépitési revíziók" helyett szélesebb hatályú ún. erdőgazdasági műszaki tervek készítenők, amelyeknek legfontosabb része 1-1 erdőgazdaság egész területére szóló 10 éves érvénytartamu közös fahasználati-utépitési terv. Ez a távlati terv ezenkívül még több a műszaki fejlesztés irányát megszabó munkarészt tartalmazza.

Az erdőgazdasági műszaki tervek összeállítása mellett továbbra is rendszeresen készülnének az üzemtervek, de erdészetenként és elfogadva a műszaki tervek fahasználati előírásait, s figyelembe véve egyéb műszaki szempontokat is.

A tervezési rendszer ilyen módon történő megváltoztatásához és bevezetéséhez szükséges a tervezői irányelvek valamennyi érdekelt ággal s szerv szakembereinek bevonásával történő megvitatása, lerögzítése és egy kísérleti munkának megindítása a részletes metodika kidolgozása céljából.

Erdőgazdasági utak és a közuti szállító járművek viszonya

Dr. Herpay Imre

A hosszufás anyagmozgatás céljára az OEF Műszaki és Fejlesztési Osztálya két járművet jelölt ki: a Csepel D-344 utánfutós tehergépkocsit és a 10 tonnás 106 típusu dumpert.

A szerző vizsgálja e két jármű alkalmazásának utépitési követelményeit. A legkisebb kanyarulati sugár és szükséges szélesítések meghatározása után vizsgálja a szükséges és tényleges vonóerő viszonyának függvényében az elérhető sebességeket mind földuton, mind szilárd felépítményű uton. Ezután meghatározza a két járműnél szükséges pályaszerkezet-vastagságokat, ezeket összeveti jelenlegi utviszonyainkkal és tájékoztat a szükséges tennivalókról, valamint ezek költségkihatásairól.

Korszerű közelítési módszerek alkalmazásának lehetőségei

Jáhn Ferenc

Hegyvidéki erdőgazdaságoknál a meredek hegyoldalak következtében, az anyagmozgatási szakaszok között a legtöbb problémát és egyúttal a legnagyobb költséget a közelítési szakasz okozza. Éppen ezért ezen a területen kell műszaki szervezéssel a legtöbbet tenni a gépesítési fok emelésének érdekében.

Az erdőfeltárás előrehaladottsága, az utsűrűség emelkedése következtében a fogatos anyagmozgatási távolság az elmúlt években igen nagy mértékben csökkent. Az erdőfeltárás jelentőségét, ha csupán csak ennek szemléletében vizsgáljuk, akkor is megállapítható, hogy igen számottevő gazdaságossági kihatással bír.

A költséges fogatos közelítési távolság csökkenésén túlmenően, az erdőfeltárás teremti meg a korszerű közelítési eszközök és módszerek alkalmazásának lehetőségeit.

Vágásterületen belüli utsűrűséget (vágástéri feltáró utak, vonszoló utak) az alkalmazandó közelítő eszköz hatótávolsága határozza meg. Gazdaságosságát, az utépitési és gépi közelítési költségek összegének a hagyományos fogatos kézi közelítési költségek összegével történő összehasonlításával tudjuk elbírálni.

A domborzati viszony, a vágásterület lejtése döntően befolyásolja a közelítőeszköz kiválasztását.

1. / Enyhe lejtési hegyoldalon közelítőeszkőzzel a faanyagot közvetlen meg tudjuk közelíteni. Vágástéri feltáró uthálózat kiépítése nem szükséges.

2. / Közepes lejtésű hegyoldalon közelítőeszkőzzel közvetlenül nem tudjuk a faanyagot megközelíteni. Vágástéri feltárót, vonszolót építése ezen túlmenően előközelítés szükséges.

3. / Meredek lejtési hegyoldalon közelítő eszkőzzel a faanyag közvetlenül nem közelíthető meg. Vágástéri uthálózat kiépítése költséges.

Egy-egy vágásterületen belül a rendelkezésünkre álló eszközök és az ismert módszerek alapján meg kell keresni azt a megoldást, ami leginkább megfelel. Feltétlenül figyelembe kell venni az alkalmazott használati módot és az erdőművelés követelményeit is. Valamennyi szempontot kielégítő megoldás sok esetben nem biztosítható, ilyenkor a gazdaságosság érdekében kell dönteni.

MÁV feladó állomási rakodások koncentrállásának jelentősége

Andor József

Ma Magyarországon 1400 MÁV rakodó üzemel, amelyből 348 állomáson rakodnak az Erdőgazdaságok. Egy rakodóra eső átlagos évi feladat 5.700 m^3 körül mozog és kívánatos 10.000 m^3 feletti berakási mennyiség. Jelenleg az összes rakodóknak csupán 15.8 %-án van 10.000 m^3 feletti és mindössze 3 rakodó, vagyis 0,9 % éri el az 50.000 m^3 -es volumet.

A rakodók koncentrállását indokolja:

- 1./ A MÁV gyorsítani kívánja teherforgalmát és ezért 30-50 km-en belül koncentrállja a teherpályaudvarokat.
- 2./ Felterhelő munkások hiánya, a felterhelés nagyfoku fizikai igénybevétele és balesetveszélyessége
- 3./ Gépi rakodás bevezetése
- 4./ Manipulálás megoldása
- 5./ Fagyártmányüzemek létesítése.
- 6./ TMK műhelyek létesítése
- 7./ Hosszúfás anyagmozgatás feldolgozásának, tárolásának megoldása

A Délzalai Állami Erdőgazdaság 7 Máv rakodóval rendelkezik, vagyis az országosnak 2 %-val és itt berakást nyer az országos feladat mintegy 4,7 %-a (94.000 m^3). Egy rakodóra eső éves feladat 13.500 m^3 és a Csömödéri rakodó eléri az évi 50.000 m^3 -es forgalmat.

Távlati elgondolásunk szerint 2 nagy centrumot képeztünk ki Csömödéren és Nagykanizsán. Egy alközpontot Kiskomárom térségében és két ideiglenes jellegű rakodót tartunk fenn a jövőben.

Dr.Káldy professzor kimunkálásához csatlakozva 4 rakodói kategória célszerű:

I. kat.	$10-15.000 \text{ m}^3$ -es évi forgalommal
II. kat.	$15-30.000$ - " - -"
III. kat.	$30-50.000$ - " - -"
IV. kat.	50.000 m^3 évi forgalom felett

329772/Rné

Összefoglalva: a koncentrált rakodók előnyei és hátrányai az alábbiak:

- Előnyei:**
1. / Gyorsítja a Máv forgalmát
 2. / Megoldja a folyamatos rakodást
 3. / Tervszerűbbé teszi - folyamatos munkából kifolyólag - az értékesítést.
 4. / Lényegesen csökkenti és megkönnyíti az emberi fizikai munkát
 5. / A helyes manipulálással nagymértékben növeli az Erdőgazdaság árbevételét
 6. / A távolsági értékesítésre alkalmatlan anyag nagyértékű fagyártmánnyá kerül átdolgozásra.
 7. / Megoldható a hosszufás anyag feldolgozása, készletezése, gépi kérgézése, hasítása
 8. / Biztosítja az ott dolgozók kulturált, szociális ellátását.
 9. / Koncentrált szállításnál csökkennek az állásidők.
 10. / Lényegesen kevesebb munkással lehet a feladatokat végrehajtani.
 11. / Csökken a rakodófenntartás általános költsége (:munkabér, közteher, rakhelybérlet, stb.:).
 12. / Csökken az alkalmazott létszám is.

Hátránya:

Bizonyos mértékben növekszik a szállítási távolság.

A közhasznú szállítások különleges kérdései és azok befolyása az erdőgazdasági üzemi szállításokra

Fritsch Antal

Az erdőgazdaságok termékeit csak akkor hasznosíthatja a népgazdaság, ha azok eljutnak az értékesítő vállalathoz, vagy közvetlenül a fogyasztóhoz. Ez tulajdonképpen nem az üzemi szállítás befejeztével, hanem csak a közhasznú szállítások után következik be. Az előadó szükségesnek tartja az üzemi és közhasznú szállítások kapcsolatát és egymásra hatását megvizsgálni a technika rohamos fejlődése következtében várható újabb követelményekre felkészülni.

A vasutnál folyamatban van a központi állomások kijelölése. Az előadó ennek kapcsán egyeztetni kívánja a vasut és az erdőgazdálkodás érdekeit a feltáró uthálózattal a feladóállomás jó bekötését kívánja biztosítani. Gondoskodni óhajt a koncentráltan jelentkező fatömeg felmunkálásához szükséges területről, iparvágányról, munkahelyi anyagmozgató- és rakodógépekről. Megoldást keres a nagyrakস্যu kocsik kiterhelésére, különös tekintettel a mellékvonalakra és a tervezett új díjszabásra általában mindarra, ami biztosítja a szervezett, termelékeny és gazdaságos munkát.

A hajózás által teljesített szállítás mennyiségében kisebb jelentőségű, de a Kisalföldi és a Dunaártéri Erdőgazdaságok számára döntő fontosságú. Előadó biztosítani tervezi nyílt partok mentén a könnyebb rakodás, valamint a kikötőkben a vasutra való átrakás zavartalan lehetőségét.

Az AKÖV teherfuvarozásai kapcsán mérlegeli az előadó saját tehergépkocsi-állományunk felfuttatását, vagy a célfuvarozási vállalat újbóli felállítását. Ugyanis az AKÖV-tehergépkocsik speciális felszerelésének és a tehergépkocsi-vezetők helyismeretének hiánya, továbbá a terepen való gépkocsizás szokatlansága miatt a saját tehergépkocsi-parkunktól szervezettebb és eredményesebb munkát vár.

Dr. Káldy professzor kiemelt figyelmet fordít a rakodói kategória célzására:

I. kat.	10-15.000 m ³ -es évi forgalommal
II. kat.	15-30.000 " "
III. kat.	30-50.000 " "
IV. kat.	50.000 " " évi forgalom felett

Néhány gondolat erdészeti településeinkről

Erneyi László

Korunk technikája megvetette lábát az erdészeti üzem szinte valamennyi területén. Hatására máris jelentős eredmények tanúi vagyunk, további fejlődésünk útjára pedig döntően azon múlik, hogy műszaki gárdánk a gépi technológiák általánossá tételéhez a technikai előfeltételeket milyen mértékben tudja biztosítani. Az alapot lerakta már feltáró apparátusunk nemcsak megépült uthálózatunk figyelemreméltó mennyisége, hanem ami jelentőségét, hatékonyságát fokozza az ad hoc, subjektív szemléleten felülemelkedő távlati tervezési módszeres alkalmazása révén. (feltárási alaptervek.)

Feltárási terveinket továbbfejlesztő, ill. kiegészítő műszaki feladataink közül csak egyre hívja fel az előadó a figyelmet: magasépítési létesítményeink telepítési problémájára, különös tekintettel erdészeti településeinkre. Másként megfogalmazva: magasépítési beruházásainkat épp oly tervszerűvé és gazdaságilag megalapozottá tenni, mint feltáró hálózatunknál már gyakorlattá vált.

A téma nem új, jelentősége a sürgős napi feladatok mellett háttérbe szorult eddig. Ezzel kapcsolatban jelentkező problémák:

1. / A korábbi időszakból ránk maradt - az akkori tulajdon- és üzemi viszonyok jegyeit magukon viselő - rendszerint zárt településeken (község) kívüli erdészeti telepeink épületei általában igen elhasználódott állapotban vannak. Mindennemű - karbantartást meghaladó mértékű - jelentősebb építési tevékenység előtt gondosan mérlegelni kell ezeknél, - hogy adottságuknál fogva egyáltalán átalakíthatók-e gazdaságosan a mai követelményeknek megfelelő korszerű üzemi központokká (erdészet, gép-fagyártmányüzem, munkásszálló, lakótelep, stb.)

Csak igen gondos, sokoldalú vizsgálat után hozható döntés: alkalmas-e a rekonstrukcióra, vagy fokozatosan el kell sorvasztani.

2. / Meglévő településeink másik csoportja csak egyes speciális üzemi funkciókat lát el (vasut-, gépjavitó-, fagyártmányüzem, erdei, ill. rakodó, stb.). Tervezési szempontból az előbbinél egyszerűbb esetnek tűnik, mégis óvakodni kell elhamarkodott döntésektől, vagy további kellően meg nem alapozott épületelepítésekétől: nemcsak a tervszerű fejlesztést akadályozzák, hanem utólag már helyre nem hozható helyzetet is teremthetnek.

329772/Rné

3. / Főhatóságunk napirendre tűzte lakott helytől távolosó kisebb erdészeti települések közművesítését (villamosítás, vízellátás, bekötőt.)
Az 1. / alatti gazdaságossági vizsgálat itt sem nélkülözhető.

4. / Erdőgazdaságaink évről-évre jelentős beruházásokat végezhetnek üzemük fejlesztése céljából. Nem közömbös, hogy új településeink kialakításánál alkalmazni tudjuk-e következetesen a település-tervezés korszerű módszereit. Ezáltal nemcsak kedvezőbb munkafeltételeket tudunk biztosítani dolgozóinknak, hanem beruházásaink hatékonyságát is jelentősen fokozhatjuk.

Továbbiakban az erdészeti telepek kialakításának műszaki kérdéseivel foglalkozik az előadás - tervezői szemmel, - kiemelve az egységes műszaki fejlesztési tervvel való szoros kapcsolat, nem különben a megvalósításhoz (tervezés, kivitelezés) szükséges előfeltételek megteremtésének a fontosságát.

Erdőgazdasági gépjavitóüzemek és műhelyek időszertű tervezési kérdései

Barcsay László

Az egyre fokozódó ütemben fejlődő erdőgazdasági gépesítés mindinkább megkívánja a géppark megfelelő karbantartását, javítását, sőt egyes speciális kisebb gép legyártásának lehetőségét biztosító műhelyek ill. üzemek létesítését, és a meglévő üzemek korszerűsítését. A feladat ennek megfelelően 3 irányú:

1. / Meglévő gépjavitóüzemek korszerűsítése
2. / Gépjavitóüzemek létesítése
3. / Karbantartó műhelyek létesítése

A tervezési feladatok is követik ezt a felosztást:

- ad 1. / Üzemben lévő gépjavitótelepek korszerűsítése zárt gépjárműmosó, szerviz, és tárolószínek építésével. A feladat megoldása kizárólag egyedi lehet, az adottságok legteljesebb figyelembevétele mellett. Célszerűen az üzemeltető tervezésében és kivitelezésében megoldandó feladat.
- ad 2. / Új gépjavitóüzemek tervezése, a szükséges járulékos létesítményekkel. Nagyságrendileg 3 kategória állítható fel. A közelmúltban megépült hasonló üzemek megfelelő revíziója mellett a gyakoribb nagyságrendekre iránytervek kidolgozása feltétlenül indokolt az üzemi épületekhez.
- ad 3. / Erdészeti karbantartó műhelyek irányterve, melyek bárhol minimális adaptálási munkával felhasználhatók.

Az iránytervekben megoldandó feladatok: az ipari, közlekedési, adminisztratív és szociális funkciók egy építészeti egységbe való összefogása, a gyors és egyszerű megépíthetőség, tipusszerkezetek alkalmazása, az ország különböző jellegű helyein történő elhelyezhetőség, a munkafolyamatok gépesítése, a korszerűség igényeinek megfelelően. Amennyiben ezeket a feladatokat az iránytervek megoldják, úgy a jövőben épülő gépjavitóüzemek és karbantartó műhelyek megbízható bázisai lehetnek az erdőgazdaság gépesítésének.

Házilagós építkezések indokoltsága a magyar erdőgazdálkodásban

Dr. Ecsedy Sándor

Az erdőgazdálkodás műszaki fejlesztése során a korszerű és gazdaságos technológiák kidolgozásával párhuzamosan azok műszaki előfeltételeit kell biztosítani. Az erdőgazdaságoknak erre irányuló tevékenysége két összetevőben jelentkezik: egyrészt a lehető legalkalmasabb gépek kellő számban való alkalmazása, másrészt az ezek elhelyezéséhez, működéséhez illetve településéhez szükséges épületek és építmények biztosítása.

Ez utóbbi tevékenység a maga egységében is sokrétű, tekintettel arra, hogy a fejlesztést szolgáló beruházási építkezéseken felül a már meglévő építmények fenntartását és korszerűsítését is magában foglalja.

A kivitelezés tekintetében a felmerülő nehézségek közül a legjelentősebbek:

1. Az építési feladat térben szétszórtnak - egyes jelentősebb mélyépítési beruházásoktól eltekintve - több, kisebb volumenű munkából tevődik össze.
2. Az építmények jellegénél fogva azok fenntartása, főleg korszerűsítése, a kivitelezővel szemben speciális igényeket támaszt.
3. Új létesítmények megvalósítása esetén a kivitelezés önköltsége azok gazdaságosságát igen jelentősen befolyásolja.
4. A munkák zöme különösen nehéz terepadottságok mellett, szinte megközelíthetetlen helyeken jelentkezik.

Ezek a körülmények az idegen kivitelezőnek - általában állami építőipar - szervezeti felépítése, felkészültsége és a munkahellyel szemben támasztott igénye, valamint a munkák volumene tekintetében nem felelnek meg.

Ennek következménye, hogy a munkák vállalásától idegenkednek, a kivitelezés során a határidőket és költségvetési értéket tartani nem tudják, az elvégzett munka minősége pedig a legtöbb esetben kifogásolható.

Az itt vázolt indokok vezérelték az erdőgazdaságokat a kivitelezési munkák saját kezelésbe vételére, aminek eredményes voltát az egyre növekvő volumen és a kivitel minőségének javulása bizonyítja.

Nyilvánvaló, hogy az Erdőgazdaság, aki a későbbiek során a létesítmény üzemeltetője is lesz, gondoskodik arról, hogy az építés a használat során vele szemben támasztott igényeknek megfeleljen.

A saját építőipari szervezet a rendelkezésre álló hitelkeretekkel való helyes gazdálkodás esetén egész éven át gazdaságosan használható ki.

Az építőipari gépek nemcsak a beruházásoknál nélkülözhetetlenek, azok nélkül a fenntartási munkákat sem lehet gazdaságosan elvégezni.

A létesített állóeszköz leírási értéke és kidolgozása miatt a beruházó erdőgazdaságnak gazdasági megfontolásból eredő törekvése, hogy a létesítmény kiviteli költsége - és ezzel együtt, aktivált értéke is - minél alacsonyabb legyen, ellentétben az idegen kivitelezővel, kinek gazdaságossági érdeke ezzel a megfontolással éppen ellentétes.

Az előzőekben említett tények ismereténél az építési felújítások és karbantartások teljesítésére megérkező pénzeszközök felhasználása a gazdasági szempontok mellett a jogszabályok szerinti eljárási szabványok és a vállalkozás saját szabványai alapján történjen. A felújítások és karbantartások költségeit a vállalkozás költségvetésében kell figyelembe venni, és a költségvetésben is meg kell tervezni.

Az építési munkák költségeinek felmérése és elszámolása a vállalkozás költségvetésében történjen. A felújítások és karbantartások költségeit a vállalkozás költségvetésében kell figyelembe venni, és a költségvetésben is meg kell tervezni.

Az építési munkák költségeinek felmérése és elszámolása a vállalkozás költségvetésében történjen. A felújítások és karbantartások költségeit a vállalkozás költségvetésében kell figyelembe venni, és a költségvetésben is meg kell tervezni.

Végül a fenntartási munkák kivitelezésének korszerű, gazdaságos és hatékony módszereinek ajánlásával kíván segítséget nyújtani ahhoz, hogy az állóeszköz gazdálkodás színvonala és eredményessége minden tekintetben megfeleljen a területi tevékenység és a vállalkozás feladatainak követelményeinek.

Az erdőgazdaságok kezelésében lévő épületek - építmények fenntartásának időszerű kérdései

Haják Gyula

Az 1965 december 31. -i adatok szerint erdőgazdaságainknak a kezelésükben lévő mintegy 1.7 milliárd forint értékű épületek és építmények állagmegóvására kell gondoskodniuk. Ez a felújítási és karbantartási tevékenység - ismerve az építési állóeszközök sokrétűségét, állapotát és szétszórtságát - méreteinél és természeténél fogva nagy foku szervezettséget és tervszerűséget igényel ahhoz, hogy a rendelkezésre álló pénzügyi és műszaki lehetőségeket teljes mértékben kiaknázzuk.

Az előadó ezután röviden ismerteti az építési felújítások és karbantartások jelenleg még érvényben lévő lebonyolítási rendszerét és gyakorlati alkalmazását. Birálja az eljárás adminisztratív jellegéből származó merevséget és megkötöttséget, majd rámutat mind azokra a hiányosságokra, melyeknek kiküszöbölése révén a jövőben hatékonyabbá tehető az erdőgazdaságok állagmegóvó munkája.

Ezután rátér a következő gazdasági évben bevezetésre kerülő állóeszközfenn tartási intézkedések ismertetésére, kihangsúlyozva azok előnyeit és újszerűségét, mint például a felújítási és karbantartási munkák összevonása, a fenntartási munkák költségeinek tervezése és elszámolása a termelési költségek között, tartalékok képzése, építési mutató eltörlése stb.

Az új rendelkezések a jövőben növelni fogják az erdőgazdaságok önállóságát az állóeszközgazdálkodás területén, ugyanakkor azonban a vállalati elhatározással járó felelősség miatt az eddiginél nagyobb szervezettséggel, tervszerűbb felkészüléssel valóban gazdálkodniuk kell az erdőgazdaságoknak a gondjaikra bízott állóeszközökkel. Ezután az előadó ezen fontos műszaki feladatnak a sikeres végrehajtásához megoldásokat javasol, úgymint az építési állóeszközök jelenlegi műszaki állapotának gondos felmérése, azok állagának és jellegének megfelelő kategorizálása, a selejtezések, fenntartási és korszerűsítési munkák elbirálása és legalább 3 évre való megtervezése stb.

Végül a fenntartási munkák kivitelezésének korszerű-, gazdaságos és hatékony módszereinek ajánlásával kíván segítséget nyújtani ahhoz, hogy az állóeszköz gazdálkodás színvonala és eredményessége minden tekintetben megfeleljen a termelési tevékenység és a műszaki fejlesztés követelményeinek.

IV. S z e k c i ó

Helye: Egyetem főépület XVII. sz. terem

Délelőtt: Erdészeti Gazdaságtani Szakosztály ülése

elnök: Halász Aladár a Szakosztály vezetője

előadók: Halász Aladár

Heinz Krendelsberger

dr. Nagy László

Varsányi Imre

dr. Farkas Vilmos

dr. Márkus László

Speer Norbert

Délután: Erdőrendezési Szakosztály ülése

elnök: Lengyel Andor a Szakosztály vezetője

előadók: Király László

Németh Ferenc

Bencze Tibor

Szepesi András

Tóth B. Miklós

Madas László

IV. GAZDASÁGTAN

Erdészeti gazdaságpolitikánk időszerű kérdései

Halász Aladár

A gazdaságpolitika célkitűzéseit, időszerű feladatait mindig az adott körülmények határozzák meg. Magyarország erdészeti gazdaságpolitikáját az erdőben való szegénység, és a faimport magas hányada determinálja.

Jelenlegi gazdaságpolitikánk időszerű kérdéseit az alábbiakban lehet összefoglalni:

1. Továbbra is az erdőterület növelésére kell törekedni. A vágásra kerülő területek mezőgazdasági hasznosítás szempontjából történő felülvizsgálata során mindent el kell követni az erdőterület csökkenésének megakadályozása érdekében.
2. A nagyarányú erdősítés a fakitermelés jelentős növelését biztosíthatná. Jelenleg a többletként kitermelhető fatömeget csak tűzifaként lehetne hasznosítani. Célszerűbb a kitermelés növelését mintegy 10 évvel elhalasztani és erdészeti gazdaságpolitikánk középpontjába a faipar fejlesztését tenni.
3. Az 1965-ben befejezett erdőbirtokrendezés eredményeként a termelőszövetkezetek használatába jutott több mint 310.000 ha erdő. Biztosítani kell egyrészt a termelőszövetkezetek erdőgazdálkodás ellenőrzésének feltételeit, másrészt azt, hogy ezekben az erdőkben is a gazdálkodás színvonala az állami erdők színvonalára emelkedjék.
4. Az új gazdaságirányítási rendszer 1968-ra tervezett bevezetése az állami erdőgazdaságok viszonylatában is aláhuzza az ellenőrzés feltételeinek megteremtését. Ezért - bár az üzemtervezettség terén Európa első országai között vagyunk - minél előbb el kell készíteni a még hiányzó területekre is az üzemterveket.
5. A fatermelés céljának a maximális fatömeghozam elérését kell tekinteni, abszolút száraz faanyagban kifejezve. Ez az elv lehet célszerűen irányadó a termőhely által elsődlegesen meghatározott variánsok között fafaj megválasztásban. Ezzel kapcsolatban azonban egyenlőre a vágásforduló csökkentését - a feldolgozó kapacitások hiánya miatt - szóba sem lehet hozni.

6. Az új gazdaságirányítási rendszer bevezetésével kapcsolatban esedékes árrendezéssel, a hitel- és pénzügyi politika egyéb eszközeivel meg kell teremteni a hazai erdőgazdálkodás és faipar fejlesztésének előfeltételeit.

A hazai termelés számára az importtal szemben védelmet kell biztosítani. Emellett a fafelhasználás egészségtelen növekedésének megakadályozása céljából a fa felhasználásáról elterelő, a rendelkezésre álló fahelyettesítő anyagok irányában ösztönző arányokat kell érvényesíteni.

7. Minden eddiginél nagyobb teret kell biztosítani a közgazdaságilag megalapozott gazdálkodásnak. Csak matematikailag megalapozott gazdasági döntések alapján lehet az új gazdaságirányítási rendszerben kellő eredményt, s az erdőgazdálkodás fejlesztését biztosítani.

Az osztrák erdőgazdasági politika időszertű kérdései

Heinz Krendelsberger

Ausztria erdőben való gazdagsága (43 %-os erdősültség, 200 kbm/ha fakészlet) az erdőgazdaságnak fontos pozíciót biztosít az osztrák közgazdaságban. Az osztrák erdőgazdasági politika továbbra is főcéljának tartja a vastagabb fa (fűrészrönk) termelését. Ez helyesnek látszik, ha az erdőknek a gazdálkodáson felül álló feladatait és a kedvezőtlen ár - bér fejlődést szemelőtt tartjuk; a vastagabb fa jobban tudja a magas költségeket viselni. A magánerdők fő célja a piacképes választékok termelése és a magasabb erdőjáradék. Ezt a célt szolgálják a szaktanácsadás és a segélyezés. A tömeg- és értékszerinti produkció fokozásának határt szab azonban a költségkérdés, mert a racionalizálásnak a magashegységben kevesebb lehetősége van. Önkéntes, üzemfeletti szervezetek fontosak úgy a produkció, mint pedig az értékesítés szempontjából. A most megújítás alatt álló erdőtörvénynek főfeladata marad az erdők termelőképességének a fenntartása, valamint azok gazdasági és gazdaság-feletti feladatainak biztosítása.

Az üzemvezetésükben bár elkülönített erdő - és fagazdaságot a szabad piac köti össze egymással; mindkét partner igyekszik bizonyos racionalizálási problémákat és piacsabályozó kérdéseket közösen megoldani.

Erdőművelési adatok lyukkártyás feldolgozásának tapasztalatai és lehetőségei

Dr. Nagy László

A gazdasági élet - az egyes termelési ágak és ágazatok irányítása csak információkon nyugodhat. Ezeket az információkat az erdőgazdálkodás terén a közbülső vezetés természetes áttekintés útján, a felső vezetés statisztikai beszámolók útján szerzi be. A természetes áttekintés - az utóbbi években kialakított nagy egységekben - hovatovább lehetetlen. A statisztikai beszámolók pedig - mivel manuális adatfeldolgozásra vannak felépítve - nagyon szűk áttekintést nyújtanak. A statisztikai adatok körének bővítése hagyományos módon már nem lehetséges.

Indokolt tehát az információ-feldolgozás gépesítése. Az erdőművelési - közelebbről az erdőfelújítási és erdőtelepítési - információk esetében ezt nehézség nélkül megtehetnénk: a helyszíni felvételek és a nyilvántartások eddig is szolgáltatták az összes fontos adatot. Azonban ezek feldolgozása információkká csak igen szűk körre szorítkozott: a termelési érték és a kárállomány megállapítására. Az adatfeldolgozás gépesítése nemcsak hogy ezt a munkát is levonná az üzem válláról, hanem nagyon sok újabb - eddig legfeljebb speciális célokat szolgáló szórványos feldolgozások alapján becsült - információhoz juttatná a vezetést. (Pl. a különböző technológiák eredményessége, a befejezési határidők betartása stb.)

A választék-tervezés programozása

Varsányi Imre

A primér fatermékek választéktervezése során - a jelenleg érvényes gyakorlat szerint - hiányzik az a tudatos törekvés, amely a kitermelésre kerülő állományokból az elérhető maximális nyereséget biztosítja.

Az évenként megjelenő tervezési utasítások előírnak értéksorrendet, amelyet a tervezés során figyelembe kell venni, de az értéksorrend betartása esetén sem érhető el maximális nyereség, csak maximális árbevétel.

Az erdőrésztlenkénti szerfabecslés, mivel azt sok erdőrésztlenben sok ember végzi, erősen szubjektív, mert az egyes választékokkal szemben támasztott igény sok becslőnél igen sokféle lehet.

Az elérhető maximális nyereség biztosítására, valamint a gyakorlatban kialakult eljárásoknál érvényesülő szubjektivitás kiküszöbölése érdekében az alábbi egzakt eljárást javaslom.

A szerfára alkalmas faanyag felvételét Dérföldi Antal tud. oszt. vezető által kidolgozott méretcsoportos szerfa-becslési eljárással kell elvégezni. Az egyes méretcsoportok alsó és felső határát, valamint a méretcsoportok számát az illető fafajból tervezhető iparifa-választékok szabványelőírásai határozzák meg. Ezt a műveletet erdőrésztlenként végezzük el.

Erdőgazdasági vagy főigazgatósági szinten utókalkulációval vagy tervezéssel meghatározzuk minden egyes fafajból tervezhető választékra jutó nyereséget.

A fafajonként és méretcsoportonként összesített bruttó fatömeget az erdőgazdasági vagy Országos Erdészeti Főigazgatósági szinten megállapított nyereség, mint célfüggvény szerint lineárisan programozva adja az illető fafajra azt a választéktervet, amelyet kivitelezve a legnagyobb nyereséget kapjuk.

Az anyagmozgatás programozása

Dr. Farkas Vilmos

Az erdőgazdaságban a faanyag szállítása a legtöbb költséget igénylő anyagmozgatási tevékenység, így elsősorban ennek körében kell törekednünk arra, hogy a matematikai programozást is beállítsuk az önköltség csökkentésének szolgálatába.

A szerző a Tanulmányi Állami Erdőgazdaság 1966. naptári év II. negyedévi tűzifadiszipozíciójának adataira támaszkodva bemutatja, hogy hogyan lehet felhasználni a lineáris programozás ún. disztribúciós módszerét konkrét gyakorlati szállítási feladat megoldására. Kiindul a tűzifadiszipozíció végrehajtására az Erdőgazdaság által készített szállítási tervből. A termelőhelyek és a rendeltetési helyek egymástól való távolságát feltüntető kilométer-matrix utmutatásának megfelelően javítja az induló programot. Végül kiemeli a javított programnak a további javítás szempontjából nehezen áttekinthető részét és azon bemutatja, hogy ún. potenciálok kiszámításának segítségével hogyan lehet eljutni legkevesebb tkm szállítási teljesítményt igénylő programhoz. Az így kapott optimális program az induló programhoz képest 13,6 % szállítási energia megtakarítását tette lehetővé.

A faállomány kitermelési értékének meghatározása

Dr. Márkus László

Magyarország élőfakészletének hozzávetőleges értéke 15,3 milliárd Ft-ra tehető. Ez a hatalmas érték a leltárokban és mérlegekben nincs nyilvántartva. Élőfakészletünk választék és minőségi összetétele is alig ismert. E hiányok a távlati tervezést bizonytalanná teszik. Sűrgető feladat a gyakorlat követelményeinek megfelelő pontosságú, viszonylag egyszerű értékelési mód kidolgozása, amely ezenkívül gazdaságossági kérdések vizsgálására is alkalmas.

A választék megoszlás megállapítása két uton folyik. Feldolgozásra kerülnek a fahasználatok statisztikai adatai, ezenkívül még különleges felvételek is készülnek, a cél érdekében.

A különböző választékok egy köbméterre eső értékét az előadásban javasolt metodika egyenlőre a differenciált tőár elvonással azonosnak vette fel.

Az értékeléskor - a minőségtől függően - 4 értékosztályból volna célszerű a megfelelőt kiválasztani. Az első értékosztály akkor alkalmazható, ha a kikerülő fatömeg nagyobbik része iparifának alkalmas. A negyedik értékosztályba azok az állományok tartoznak, amelyekből gyakorlatilag csak tűzifa készíthető.

A dolgozatban kétféle típusú értéktáblázatra található kivonatos példa. Az elsőben fafaj, az átlagos mellmagassági átmérő és az értékosztály függvényében 1 m^3 kitermelési értéke található meg. A másodikban a fafaj, termőhelyi osztály a kor és az értékosztály függvényében található meg a teljes sűrűségű erdő 1 ha fatömegére eső kitermelési érték.

A faanyag készletgazdálkodása

Speer Norbert

A fenyőfűrészáru készletezésének és forgalmazásának rendszerét az ERDÉRT Vállalat az Országos Tervhivatallal és a Közgazdasági Egyetemmel közösen vizsgálat alá vonta. A vizsgálat megállapította, hogy:

- az ERDÉRT Vállalat funkciójától függetlenül - lényegében az import ellátás rendszerétől függően - a felhasználók ellátása méret és minőség szempontjából nem minden esetben felel meg az igényeknek.
- A felhasználó vállalatok részére a szállítások nem kellően ütemezettek, ami a szállítási szerződés rendszerének folyamánya.
- A felhasználó vállalatok szükségletüket jóval meghaladó mértékű készletet halmoznak fel, aminek eredményeképpen az országos készlet, amelyben a termelői, a készletezői és a felhasználói készlet együtt szerepel, nagyobb az indokoltnál, ugyanakkor a készletező a technológiailag szükséges készlettel nem rendelkezik.

A fenti megállapításokból folyóan a vizsgálat alapján javaslat született

- megfelelő méreti és minőségi ellátás megoldására, az ERDÉRT vállalat anyagi érdekeltségi konstrukciójának megteremtésével;
- a napi ütemes szállítás megoldására, és ezáltal a népgazdaságilag szükséges készletek optimalizálására oly módon, hogy a termelő és készletező a technológiailag szükséges készlet-szintet érje el, a felhasználó viszont lényegesen csökkentse. Az együttes készletben 50-100 millió forintos nagyságrendű készletmegtakarítás érhető el.

A tanulmány feldolgozta a korszerű áruterítés és programozás megvalósításának matematikai leírását is.

IV. ERDŐRENDEZÉS

Erdőrendezésünk fejlesztésének iránya

Király László

Az erdőrendezés feladata az erdőgazdálkodás távlati tervezése, valamint a távlati tervek végrehajtásának folyamatos és időszakos ellenőrzése.

Erdőgazdálkodásunk rohamos fejlődése megköveteli, hogy változtassunk eddig jól bevált erdőrendezési módszerünkön.

A hagyományos módszerrel való gyökeres szakítás helyett a fokozatos fejlesztés útját célszerű választani. A fejlődés iránya a nagyobb területi egységekre való tervezés fokozatos térhódítása, az országos termőhelytérképezés beindítása, a fotogrammetria és légifényképinterpretáció fokozott alkalmazása, a reprezentatív adatfelvételi és feldolgozási módszerek és a gépiadatfeldolgozás bevezetése.

Jelenleg erdőrendezésünk igen nagy feladatok előtt áll, mivel az elmúlt években végzett birtokpolitikai munkák következtében lemaradtunk az üzemervezéssel. A feladatok csak nagyarányú fejlesztés esetén végezhetők el maradéktalanul. Az Állami Erdőrendezés Fotogrammetriai Csoportja és Fejlesztési Csoportja az elmúlt években kidolgozta az új erdőrendezési módszereket.

A főbb eredmények a közgyűlés résztvevői között - megvitatás céljából - szétosztásra kerülnek.

Az erdészeti térképkészítés fejlődésének iránya

Németh Ferenc

Az 1955-ben kiadott Erdőrendezési Utasítás három fajta térkép négyféle kivitelben való elkészítését írja elő. Ezek a következők:

- 1./ Alaptérkép, méretaránya a mindenkori kataszteri térkép méretarányával azonos.
- 2./ Üzemi térkép, méretaránya 1:10 000. Ez kétféle kivitelben készül: az alaplap a kataszteri térképek 1:10 000 méretarányra kicsinyített szelvényeiből 4x4=16 db-ot tartalmaz. Az alaplapokról készül pauszmásolat, egy község területén lévő egy tulajdonos birtokában lévő erdészeti területeket tartalmazza.
- 3./ Áttekintő lapok, méretaránya 1:50 000, 10x12,5 km nagyságú területet ábrázol az egész országra kiterjedő egységes szelvényezésben.

Ezekről a térképekről a domborzatábrázolás hiányzik. A mai követelmények elengedhetetlenné teszik a szintvonalas térkép használatát és a nagyobb területek áttekintését. A mai megváltozott körülmények kielégítésére új típusú térképek készítése válik szükségessé, amelyekre a következőket javasoljuk:

- 1./ Erdészeti alaptérkép, méretaránya 1:10 000, kataszteri szelvényezésen alapszik, domborzatot szintvonalakkal ábrázolja, a sikrajzi elemet lehetőleg alaprajzszerűen, mérethelyesen tüntetve fel.

Birtokpolitikai munkákhoz a kataszteri térképet használjuk továbbra is az erdészeti alaptérképpel a kapcsolatot a közös szelvényezés biztosítja.

Az üzemi térképek az erdészeti alaptérkép több színnyomású nyomdai másolata.

- 2./ Erdőgazdasági áttekintő térkép, méretaránya 1:50 000, 5x5=25 db erdészeti alaptérképet tartalmaz, domborzatábrázolással, többszínű nyomdai sokszorosításban.
- 3./ Országos erdészeti átnézeti térkép, méretaránya 1:200 000 vagy 1:250 000, az ország erdőterületeire vonatkozó adatok ábrázolására.

Légifénykép értelmezés az erdőrendezésben

Bencze Tibor

A légifénykép felhasználási területe nagymértékben megnövekedett akkor, amikor rájöttek arra, hogy a térképkészítés mellett, a légifénykép-tartalom értelmezése sok terület számára nagyon fontos felvilágosítást nyújthat, munkájukat könnyebbé és gyorsabbá teszi. Így lehetséges, hogy a légifényképet kiterjedtebben alkalmazza a geológia, a földrajzi kutatás, és nem utolsósorban az erdészet.

A fotogrammetriának ez az ága különösen az utóbbi két évtizedben indult rohamos fejlődésnek a fényképanyagok minőségének a javulása, és új nagyobb érzékenységre képes filmek felfedezése után. Hazánkban a légifénykép szélesebbkörű erdészeti alkalmazására csak néhány éve nyílt lehetőség az OEF I. sz. Erdőrendezőszékhelyén belül megalakult fotogrammetriai csoportnál.

Gyermely község üzemtervezési munkája során, az üzemtervi térképet fotogrammetriai kiértékeléssel készítettük Sztereoplanigrafon. Az erdőleírásnál, és általános bejárásnál is megvizsgáltuk a légifénykép adott viszonyok közti alkalmazási lehetőségét, és tapasztalatainkat már a munka során is hasznosítottuk. A felhasznált légifényképek 1:19000-es méretarányúak voltak, WILD RC-5-ös kamerával, 114,45 mm-es fókusztávolsággal készültek 18x18 cm-es panchromatikus filmre. A térképezendő vonalak 90 %-át sikerült a légifényképből kiértékelni. Nagymértékben megnövekedett az üzemi térkép vonalsűrűsége. A régi üzemtervi térképen a vonalsűrűség 75 m/ha volt, míg az új fotogrammetriai úton készült térképen a vonalsűrűség 105 m/ha-ra növekedett. A légifénykép felhasználásával a 2000-ha-as területen mintegy 60 km. részletmérést takarítottunk meg.

Lehetőség nyílt a hagyásfák számának pontos és külön fáradság nélküli megállapítására, sétatutak, vadászösvények térképezésére, amelyek mérésrel történő térképi rögzítése gazdaságosan nem oldható meg. Effektíve ki nem mutatható előny jelentkezik az erdőleírásnál, a leírás és bejárás megtervezésénél stb.

Az erdő és termőhelytipusok térképezése a modern erdőgazdálkodás alapja kell hogy legyen a jövőben. A termőhelytipusok gyors, pontos és olcsó térképezése nagyon fontos feladat.

Dr. Babos Imrével Bugacon kísérleti munka során megállapítottuk, hogy az Alföldi területek termőhelyfeltárása és a termőhelymozaikok térképi rögzítése célszerűen csak légifénykép segítségével oldható meg. Az Alföldi termőhelyfeltárási munkához a legcélszerűbb 1:5000-es méretarányú fototérképet alkalmazni. Az infra és spektrozonális film alkalmazása tovább szélesíti a felhasználás lehetőségeit, épp ezért a legközelebbi feladat megvizsgálni, hogy milyen előnyt jelent ez nekünk erdőrendezőknél.

A termőhelyfeltárás erdőrendezési vonatkozásai

Szepesi András

A termőhelyfeltárás és az erdőrendezés kapcsolata régebbi időkre vezethető vissza. Az üzemtervek mindig szolgáltatott termőhelyi vonatkozású információkat is. A beszámoló röviden ismerteti jelenlegi üzemterveink termőhelyi adatait. Az üzemtervek adatszolgáltató szerepe mellett mindinkább előtérbe kerül tervező jellege. Ez szükségessé teszi, hogy termőhelyi vonatkozásban is az eddiginél biztosabb alapot kell teremteni a gazdálkodás menetének a megtervezéséhez,

Éppen ezért az országos termőhelyfeltárást és térképezést az erdőrendezőségnek kell végezni. Az erdőrendezőség munkaidejét még 4-5 évig az erdőrendezés egyéb sürgős feladatai kötik le. Az erdőrendezők gyakorlati felkészültsége sincs jelenleg olyan fokon, hogy termőhelyfeltárást tudnánk végezni. Mindenekelőtt el kell dönteni, hogy erdőtypus- és termőhelytypus térképezést, vagy egységesen termőhelytypus térképezést végezzenek-e országosan és a kitűzött feladatnak megfelelően kell felkészülnie az erdőrendezőségnek a munkára.

Az egységesség és a részletes termőhelyfeltáráson alapuló termőhelytypus térkép nagyobb pontossága és adatainak állandósága a termőhelytypus térkép mellett szól. Ugyancsak a termőhelytypus térképezés mellett szólnak az erdőtypus térképezésnél eddig tapasztalt nehézségek, melyek a termőhelyi viszonyok hű rögzítésénél okoznak bizonytalanságot. A termőhelytypus térképezés azonban csak úgy valósítható meg, ha az erdőtypológiához hasonlóan termőhelytypológiával rendelkezni a hazai erdőkre. Ezt kellene kidolgozni 4-5 év alatt tudományos kutatóinknak a gyakorlati szakemberek bevonásával.

Az erdészeti adatok gépi feldolgozása

Tóth B. Miklós

Az Állami Erdőrendezésnél 1961. óta folyik az erdészeti adatok széleskörű gépi feldolgozásával kapcsolatos előkészítő munka. Az eddigi eredmények azt mutatják, hogy a gépi adatfeldolgozásnak az erdészeti műszaki munkákban igen nagy lehetősége van, a szakembereket mentesíteni tudja a feldolgozó adminisztrációs munka jórésztétől. A gépi számításra való zökkenőmentes áttérés érdekében a jelenlegi adatrögzítő folyamatok azonban kisebb-nagyobb módosítást igényelnek. E módosítások elvégzése tekintélyes szervezőmunkát igényel, amelynek időben meg kell előznie az erdészeti számítóközpont létrehozását. Az előszervezés során ennek megfelelően elsősorban azokkal a munkákkal foglalkoztunk, amelyeknél ezt a változtatást egyéb szempontok is indokolták. Első ízben az üzemtervek összeállításának és statisztikázásának gépesítését oldottuk meg. A feldolgozás során az előírási és tervezési lapon szereplő megjelölő, és alapadatokat lyukkártyára vittük, erről a származékos adatokat elektronikus számítógéppel számítottuk tovább. A számítógép az üzemtervbe kerülő alap és származékos adatokat kiírta és egyidejűleg a kívánt vegyes adatokat eredménykártyákba lyukasztotta. Az eredménykártyák további feldolgozása Hollerith rendszerben történt.

Gépi feldolgozással sikerült elkészíteni az ország erdőterületének nyilvántartását üzemtervezettség, térképezettség, szektor szempontjából. A területadatok a VII. törvény által megállapítottakkal összhangban vannak. A nyilvántartás a változások helyesbitésével a továbbiakban naprakész állapotban tartható és bármely időpontban tetszőleges szempontok szerint táblázatok készíthetők tisztán gépi uton.

A gépi adatfeldolgozás az alábbi területeken van még előkészítve:

Régebbi üzemtervi adatokból erdőgazdasági és országos statisztikák elkészítése.

Fatömegszámítások.

Favágatási tervek gépi összeállítása.

Üzemtervi nyilvántartások gépi statisztikázása.

Országos szaknyilvántartás.

Fatömeg- és fatermelési táblák összeállítása elektronikus számítógépen.

Erdősítések műszaki átvételi adatainak feldolgozása Dr. Nagy László erdőmérnök javaslata szerint.

E feladatok megoldása komoly gépkapacitást igényel, ezért az Állami Erdőrendezés a közeljövőben korszerű erdészeti számítóközpont létesítését tervezi.

Koncentrált fakitermelés, bővített ujratermelés

Madas László

Erdőgazdálkodásunk közel két évtizeddel ezelőtt letért a koncentrált fakitermelések gyakorlatáról és kialakította az egész erdőt behálózó kisvolumenű munkahelyek rendszerét. Most ismét arról van szó, hogy koncentrálni kell fakitermeléseinket.

Mielőtt állást foglalnánk, fel kell deríteni azokat az okokat, amelyek előidézték a körforgást.

A fakitermelésnek a második világháború alatti és közvetlen utáni koncentrállása megsértette a tartamos gazdálkodás elvét azzal, hogy nem volt tekintettel az erdőművelés érdekeire és ezért rablógazdálkodáshoz vezetett. - Ezt követően megindult a harc az elkövetett hibák kijavításáért. Kialakultak a belterjes gazdálkodás kisleladatai munkahelyeken dolgozó eljárásai, amelyekben már maradék nélkül érvényesültek az erdőművelési elvek. Általában munkaigényes és költségtechnológiák jellemezték ezt a periódust. - Idővel a falusi munkaerő jó részét felszívta az ipar és a jelentkező munkaerő hiányt csak a gépesítés gyors megszervezésével lehetett ellensúlyozni. A gépesítés hatékonyságának növelése iránti igény, valamint az egyre jobban előtérbe kerülő gazdaságossági követelmények a nehezen szervezhető, szétszórt munkahelyek felszámolását sürgette és ezért lépett elő ismét a termelési folyamat koncentrállásának szükségé.

A kérdés most az, hogy elkerülhetők-e azok a hibák, amelyek annakidején megbuktatták a koncentrállás koncepcióját?

A hibák kiküszöbölhetők, ha:

1. / Szabatosan meghatározzuk a bővített ujratermelés elveit és azokat az üzemtervekben, illetve a gazdasági tervekben érvényesítjük.
2. / Ha a hivatali szervezet minden lépcsőfokán vannak olyan szakemberek is, akik át tudják fogni az erdőművelés és a fakitermelés munkafolyamatait, akik meg tudják állapítani az arányos fejlesztés irányait és azt meg is tudják valósítani.
3. / Ha az erdőrendezés a jelenlegi színvonalról továbbfejlődik az általános üzemgazdasági tervezés felé.

329772/Rné

V. S z e k c i ó

Helye: Egyetem főépület II. sz. terem

Délelőtt: Mikológiai Szakosztály ülése

elnöke: dr. Kalmár Zoltán a Szakosztály vezetője

előadók: dr. Bánhegyi József

Benedek Attila és Gyurkó Pál

dr. Kalmár Zoltán

Schusztér Viktor

dr. Dános Béla

Kiss László

Hely: Egyetem előterület II. sz. terem
Előadó: Dr. Kalmár Zoltán, a Szakszakértői Tanács elnöke
Előzetes: Dr. Kalmár Zoltán, a Szakszakértői Tanács elnöke

Előzetes: Dr. Kalmár Zoltán, a Szakszakértői Tanács elnöke
Előzetes: Dr. Kalmár Zoltán, a Szakszakértői Tanács elnöke

Benedek Attila és Gyurkó Péter

Dr. Kalmár Zoltán, a Szakszakértői Tanács elnöke

Schuster Viktor

Dr. Dános Béla

Kiss László

Dr. Kalmár Zoltán, a Szakszakértői Tanács elnöke

Dr. Kalmár Zoltán, a Szakszakértői Tanács elnöke

Dr. Kalmár Zoltán, a Szakszakértői Tanács elnöke

Dr. Kalmár Zoltán, a Szakszakértői Tanács elnöke

Dr. Kalmár Zoltán, a Szakszakértői Tanács elnöke

Dr. Kalmár Zoltán, a Szakszakértői Tanács elnöke

Dr. Kalmár Zoltán, a Szakszakértői Tanács elnöke

Dr. Kalmár Zoltán, a Szakszakértői Tanács elnöke

Dr. Kalmár Zoltán, a Szakszakértői Tanács elnöke

Dr. Kalmár Zoltán, a Szakszakértői Tanács elnöke

Dr. Kalmár Zoltán, a Szakszakértői Tanács elnöke

Dr. Kalmár Zoltán, a Szakszakértői Tanács elnöke

Dr. Kalmár Zoltán, a Szakszakértői Tanács elnöke

Dr. Kalmár Zoltán, a Szakszakértői Tanács elnöke

Dr. Kalmár Zoltán, a Szakszakértői Tanács elnöke

Dr. Kalmár Zoltán, a Szakszakértői Tanács elnöke

Dr. Kalmár Zoltán, a Szakszakértői Tanács elnöke

Dr. Kalmár Zoltán, a Szakszakértői Tanács elnöke

Dr. Kalmár Zoltán, a Szakszakértői Tanács elnöke

Dr. Kalmár Zoltán, a Szakszakértői Tanács elnöke

Az ehető gombák értéke és jelentősége

Dr. Bánhegyi József

Az ehető gombák jelentősége az emberiség történelmébe, hogy a gombákat a táplálkozásban ősidők óta felhasználták. A gomba mint emberi táplálék értékes nemcsak tápértéke, hanem - sőt elsősorban - fűszerező értéke, zamatanyagai miatt. Az ősi, nyers anyagokkal táplálkozó néptörzsektől kezdve a kifinomult ízlésű kultúremlékig, az emberek szívesen fogyasztják a sokféle jó ízű gombát. A mai külkereskedelmi kapcsolatok tanúsítják, hogy a gombának és a gombakonzerveknek a világpiacon sokszor aránytalanul nagy a forgalmi értéke. Fokozza a gombák nagy értékét, hogy csupán gyűjtögetéssel, termelési költségbefektetés nélkül állíthatók az ország gazdasági életébe.

Az élelmiszeripar fejlődése lehetővé tette a gombatartósítás nagyarányú, konzervipari fejlesztését. Ezáltal biztosítható a gombának mint emberi tápláléknak a világ minden részén és minden időben való egyenletes felhasználása. A termésfokozás, a mesterséges termesztés lehetővé teszi mint élelmiszernek folyton növekvő mértékben való értékesítését. A szakértelem és az ellenőrzés bevezetése pedig a biztonságérzet fokozásával segíti elő a gombának az emberi táplálkozásban való előretörését.

A gombáknak az ember szempontjából van azonban még más értéke és jelentősége is. Tudjuk, hogy az utóbbi évtizedek kutatásai fényt derítettek a gombákban lévő gyógyanyagokra és egyéb hatóanyagokra. A gyógyszeriparban, az antibiotikum-gyártásban ma már felmerülhet a kalaposgombákban rejlő gyógyanyagok értékesítésének lehetősége is. A gombákban lévő egyéb hatóanyagok pedig a különféle ipari felhasználás számos lehetőségére nyújtanak biztató ígéretet.

Érdekes az ehető gombáknak az a haszna és értéke is, amelyet, mint az erdő fájának mikorizái, az erdészeti fatermesztésekben, az erdőtelepítésben és erdőnevelésben jelentenek.

Az emberiségnek ősidőktől kezdve mind mennyiségileg, mind minőségileg jelentős tápláléka a gomba. - A fehérje tápanyagok mennyiségének növelése jelenkorunk egyik leglényegesebb élelmezési világproblémája. - Az erdő a gomba természetes termőhelye, azonban korántsem tudja az erdő biztosítani a gomba-termés évről-évre közeli azonos mennyiségben való megjelenését a termőhelyi tényezők közismerten változó volta miatt. - Az erdei gombák jelenlegi jellemző gyűjtögetéses hasznosítása a nagy szétszórtság miatt sem tudja biztosítani az időnként éppen adott lehetőségek megközelítően teljes kihasználását. Fenti megállapítások késztették a mikológusokat arra, hogy ezt a kiváló emberi táplálékot nyújtó lehetőséget, mesterségesen, termesztés útján is biztosabbá tegyék és fokozzák.

Az erdei gombák mesterséges termesztése feltétlenül szükségessé teszi a gombák élettanának, ill. életkörülményeinek alaposabb ismeretét. Az erdei gombákat többféleképpen csoportosították életmódjuk szerint is. Legkönnyebben termesztethetőnek az ún. szaprofiton gombák bizonyultak. A parazita és a mikorriza gombák termesztésbe vonása egyelőre még számottevő gyakorlati sikert nem hozott. A szaprofitonok közül, amelyek egyrészt a talajon, másrészt elhalt faanyagon élnek, többnek a termesztését sikerrel kísérelték meg. A talajon élők v. humuszlakók termesztethetőségét kísérletek során már bizonyították sokan, de számottevő üzemi termesztésről tudomásunk nincs. Ezzel szemben az elhalt faanyagon élők közül több gombát is üzemi méretekben sikeresen termesztettek. Hazánk éghajlati viszonyai, másrészt a termesztésre rendelkezésre álló faanyag nálunk kutatásaink szerint különösen két gombafaj termesztethetőségét teszi lehetővé. Az egyik a nálunk őshonos *Pleurotus* (laskagomba) és ennek változatai, a másik pedig a távolkeleten (Japán, Kína stb.) régóta mesterségesen termesztett *Lentinus edodes* v. ottani nevén SHII TA KE. Kutatásunk során elsősorban ezzel a két gombafajjal foglalkoztunk és bebizonyosodott, hogy mindkét gombafaj eredményesen és gazdaságosan termesztendő hazai körülmények között. - További feladatok ezen a téren a már említett 2 gombafaj termesztése gazdaságos üzemi feltételeinek kialakítása és további gombafajok termesztethetőségének kikutatása és termesztéstechnológiájának kidolgozása.

A biztonságos gombafogyasztás fokozása ellenőrzőhálózattal és ismeretterjesztéssel

Dr. Kalmár Zoltán

Az ehető gombák fogyasztását erősen zavarja az a tény, hogy mérgező gombák is vannak. A mérges gombák elkerülése nem oldható meg azokkal az évszázadok óta használt babonás tévhitekkel, amelyeknek mindig sokan estek áldozatul. A mérges gombák elkerülésének egyetlen helyes utja, hogy fajonként, botanikailag kell ismerni a jó ehető gombákat és a néhány mérgező gombafajt.

A közfogyasztásban a mérges gombák távoltartása tehát ugy biztosítható, ha az elfogyasztásra szánt gombákat hozzáértő, szakképesített gombaismerő átvizsgálja. A kereskedelemben kiépítettük ezért a vizsgázott gombaismerőkből azt az országos ellenőrző hálózatot, amely mintaszerű működésével most már a piacokon árusított gomba teljes megbízhatóságát a fogyasztók felé biztosítani tudja. Ezzel egyidejűleg sikerült a gombák hálaló árusítását is visszatartani.

Igen sok mérgezési eset következik be azonban még ma is a saját szedéstől. Ezek ellen évek óta igen nagyarányú felvilágosító munka folyik, az ismeretterjesztés számos eszközével: plakátokkal, előadásokkal, felhívásokkal, ismertetőkk, szakkönyvek megjelentetésével, tanfolyamokkal stb. Egyesületünk nagy jelentőségű eredménye a társadalmi munkában működő országos gomba-szaktanácsadó szolgálat kiépítése.

A gombamérgezések leküzdésére két évtizede folytatott nagyarányú felvilágosító és szervező munkánk eredménye nemcsak a gombamérgezések számának csökkenése, hanem a belföldi gombafogyasztás és a gombaexport jelentős növekedése is.

Az étkezési gomba népgazdasági belkereskedelmi és export jelentősége

Schuster Viktor

Az 1961 évi VII. erdőtörvény szerint az erdő minden mellékterméke, így a gomba is az erdő tulajdonosáé. A gazdasági eredmény azonban teljes egészében mégsem az erdészethnél, hanem azoknál jelentkezik, akik a természet ingyen ajándékát begyűjtik és magánuton értékesítik. Ez a gazdasági mutatószám több millió forintot tesz ki.

Hazánkban az étkezési gomba nem általánosan használt és állandó ételalapanyag, hanem inkább csemege, mely ritkán kerül az asztalra. Egyes élelmiszervegyészek a gomba táplálkozásélettani jelentőségét vizsgálva, magas tápértékű ételnek tartják, teljes értékű fehérje és más, az emberi szervezetre értékes anyagai miatt. Ezen állításnak vannak ellenzői is, akik szerint a gombákban lévő tápanyagokat az emberi szervezet csak kis mértékben tudja a maga javára fordítani.

A tápértéktől függetlenül jelentős tényező táplálkozásunkban a gomba élvezeti értéke, mert a különböző zamatanyagok izhatásával változatosságot tudunk étkezésünkben biztosítani.

Az étkezési gomba belkereskedelmi jelentősége ma már nemcsak a begyűjtő erdészeti vállalatnál, hanem a vendéglátóiparnál is jelentkezik. Sikertült ugyanis a tartósított (száritott és sózott) gombát a vendéglátóipari üzemekben megkedveltetni, ami évenként fokozódó keresletet jelent az állami begyűjtő vállalatnak. Tekintve, hogy az erdei gombák nyersen történő értékesítésének több akadálya van, ezért a belkereskedelem igényeihez alkalmazkodva, többféle tartósított gomba - készítményt (porított gombaleves, ecetes gombasaláta, ételizesítő kivonat, félkész konzerv, stb.) volna szükséges előállítani és belföldön forgalomba hozni.

Nem hivatalos kimutatás szerint a világranglistán a 8-ik, az európai ranglistán az 5-ik helyet foglaljuk el a gombát exportáló országok között. Bármennyire is értékeli a külföld a Magyarországon termő gomba koncentrált zamattartalmát, a nagy versenyben akkor tudjuk ezt a helyet megtartani, ha a jövőben az új mechanizmus bevezetése és alkalmazása révén kiszélesítjük nemzetközi kapcsolatainkat, és nemcsak jóminőségű áruval, hanem legkorábban jelentkezzünk a világpiacra.

A gombák hatóanyagai és azok gyógyászati jelentősége

Dr. Dános Béla

A gombák szekunder anyagcseretermékei közül számos vegyületnek ma már un. hatóanyagként jelentős a gyógyászati értéke.

A növényvilág óriási jelentősége - többek között - az emberi táplálkozásban és a gyógyászatban betöltött szerepe. Ilyen szempontból korábban érthetetlenül elhanyagolt volt az alacsonyabb és magasabb szervezettségű gombák hasznosítása. Csupán az elmúlt 3 évtized hozott változást e téren különösen a penicillin felfedezésének hatására és az új nagyszelektivitású, modern vizsgálómódszerek térhódítása eredményeként.

Néhány fontosabb vegyületcsoport tárgyalása, ill. az eddigi kutatások értékes adatainak felsorakoztatása pedig kifejezésre juttatja, hogy a fontosabb vegyület-típusok mindegyike képviselve van a gombák micéliumában, ill. termőtesteiben, vagy akár mesterséges tenyészeiben is. Ebből pedig levonható az a következtetés, hogy a növényvilág e sajátos tagjai magasabbrendű biogenezist végeznek; kemizmusok, genuszok és fajok viszonylatában jellemző és örökletes, tehát a virágos növényekhez hasonlóan egymástól eltérő anyagcseretermékek képzésére és felhalmozására képesek.

E tények lehetővé teszik a gombák modern szemléletű értékelését, rendszerük minél tökéletesebb összeállítását, valamint gyógyászati értékük további felmérését és ilyen irányú hasznosításukat.

A hazai szabadföldi mikorriza oltások eredményei

Kiss László

Régóta ismeretesek hazánkban a fátlan alföldi és kopár területek beerdősítésének nehézségei. Ezeken a területeken a magvetések elpusztulnak, vagy foltosan csoportokban maradnak meg.

A jelenség magyarázatát táplálkozásélettani okokban keresnek. A jelenség nagyobb többsége ugyanis gombafonalakkal él szimbiózisban. A jelenséget első megfigyelője Hartig még élősködésnek tartotta. Kamenszky már felvetette a szimbiózis lehetőségét, amit Frank szabatos kísérletekkel be is igazolt. A mikorriza kapcsolatok ismeretének első hasznosítása Wissosky nevéhez fűződik a sztyepterületek erdősítésével kapcsolatban.

A mesterséges talajoltásnak, a csemeték mesterséges mikorrizálásának ma már több módja ismeretes (mikorrizás földdel, a gombák tisztatenyésztetével való oltás, spóraszuspenziós magcsávázás stb.).

Nálunk az első mesterséges talajoltásokat Bokor Rezső végezte a Nagyalföldön. Oltóanyaga előállítását tekintve félsterilnek mondható. Homok, erdei humusz, tűzegkorpora keverékét tartalmazó táptalajon tenyésztette a mikorriza gombákat. A táptalajt előtte autoklávban sterilizálta, de a gombákkal való oltás és a nevelés már nem steril körülmények között történt. Mesterséges talajoltásaival igen jó eredményt ért el az alföldi fenyőcsemetenevelés terén.

1959-ben bekövetkezett halála után Bokor Rezső munkáját maga az üzemi folytatta tovább. Így alakították ki a Szegedi Erdőgazdaságnál Polner Antal és Tölgyesi Bertalan a trágyázással, fűrészporozással és mesterséges oltással egybekapcsolt fenyőcsemetetermelési módszertüket.

Az Erdészeti Tudományos Intézet keretén belül 1961 óta újra foglalkozunk mesterséges talajoltással. Oltásra idősebb, egészséges állományok alól gyűjtött humuszos földet használunk, mivel steril oltóanyagot termelni üzemi méretekben jelenleg nem tudunk.

A hazánkban eddig alkalmazott oltási módok mind nagyon eredményesek voltak. Az Alföldön ujonnan létesített fenyő csemetekertben az első termelési időszak mesterséges oltás nélkül 2-5 % csemetekihozataalt eredményez. Ezt a kihozataalt mesterséges talajoltással már az első termelésnél 50-100 %-ra lehet emelni üzemi méretekben is.

Készült az MTESZ Sokszorosító Üzemében 700 példányban
Felelős kiadó: Fekete Gyula

329772/6694/Rné

A fa gépi kérgezése

Prof. Dr. Kalle Putkisto

A fa kérgezése a döntés, felkészítés munkájának 44-50 %-át teszi ki, gépesítése így lényegesen befolyásolja a termelékenységet. A kérgezés folyhat a vágásterületen, felső-, vagy alsórakodón, magában a feldolgozó gyárban. Mindegyik módszernek megvannak az előnyei és hátrányai.

A használatos gépek lehetnek állandók és mozgathatók. Az előbbieket inkább a gyárban alkalmazzák, dob- vagy tartályos rendszerűek. Ezekben a kérget száraz, vagy vizes uton lekoptatják. Mozgatható gépeket alkalmaznak az erdőn, ezek késes, vagy rotorszerkezetűek.

A kérgezés gépesítése elsősorban gazdasági kérdés. Ahol a kézi munka drága, érdemes a termelékenység érdekében nagyobb áldozatot hozni.

A jövőt illetően megállapítható, hogy a rostfa terén a gyári kérgezés erősen terjed, a fűrészrönk kérgezése pedig csaknem kizárólag ott történik. A feldolgozási módszerek fejlődésével a kérgezetlen fa nagyobb arányú felhasználásával kell számolni, de valószínűnek látszik magának a kéregnek gazdaságos felhasználása is idővel, úgy, hogy érdemes lesz kihozni az erdőből. A gépi kérgezés költségei egyre eredményesebben versenyezhetnek a kéziével, mert az ipar fejlődése a reálbéreket egyre magasabbra emeli. A gépesítés végül magát az embert mentesíti a fizikai igénybevétel alól.

A kézi kőszítés a hűtés, felkészítés munkájának 44-50 % részét képezi. A kézi kőszítés a termelési folyamatban a legfontosabb lépés. A kézi kőszítés a hűtés, felkészítés munkájának 44-50 % részét képezi.

A kézi kőszítés a hűtés, felkészítés munkájának 44-50 % részét képezi. A kézi kőszítés a termelési folyamatban a legfontosabb lépés. A kézi kőszítés a hűtés, felkészítés munkájának 44-50 % részét képezi.

A kézi kőszítés a hűtés, felkészítés munkájának 44-50 % részét képezi. A kézi kőszítés a termelési folyamatban a legfontosabb lépés. A kézi kőszítés a hűtés, felkészítés munkájának 44-50 % részét képezi.

A kézi kőszítés a hűtés, felkészítés munkájának 44-50 % részét képezi. A kézi kőszítés a termelési folyamatban a legfontosabb lépés. A kézi kőszítés a hűtés, felkészítés munkájának 44-50 % részét képezi.

A kézi kőszítés a hűtés, felkészítés munkájának 44-50 % részét képezi. A kézi kőszítés a termelési folyamatban a legfontosabb lépés. A kézi kőszítés a hűtés, felkészítés munkájának 44-50 % részét képezi.

A kézi kőszítés a hűtés, felkészítés munkájának 44-50 % részét képezi. A kézi kőszítés a termelési folyamatban a legfontosabb lépés. A kézi kőszítés a hűtés, felkészítés munkájának 44-50 % részét képezi.

A kézi kőszítés a hűtés, felkészítés munkájának 44-50 % részét képezi. A kézi kőszítés a termelési folyamatban a legfontosabb lépés. A kézi kőszítés a hűtés, felkészítés munkájának 44-50 % részét képezi.

